

Välisturismi mõju Tallinna majandusele

Aruanne

Läbiviijad: Märt Leesment ja Kaja Sõstra, Statistikaamet

Tellijaja: Tallinna Ettevõtlusamet

Statistikaamet 2019

SISUKORD

SISSEJUHATUS	2
TALLINNA TURISMI ÜLDISELOOMUSTUS MAJUTUSSTATISTIKA PÕHJAL	4
Majutatute ja nende ööbimiste arv	4
Majutuskohad	11
Missugustes majutusasutustes eelistavad välituristid ööbida?.....	13
Majutatute reisi eesmärk	14
Võrdlus naaberpealinnadega	15
Tallinna väliskülastajate arv ja struktuur mobiilpositsioneerimise andmete järgi.....	19
Väliskülastajate kulutused ehk Tallinna väliturismist saadav tulu.....	22
Väliskülastajate kulutused väliskülastajate uuringu järgi.....	22
Väliskülastajate kulutused Tallinna väliskülastajate uuringu järgi	26
Kui suure osa Eestis tehtud väliskülastajate kogukulutustest moodustavad Tallinna väliskülastajate kulutused?	27
Majutuskulutused	28
Tallinna väliskülastajate kogukulutused.....	31
Väliturismi majanduslik mõju	34
Metoodika lühikirjeldus.....	34
Turismile omastes ja turismiga seotud majandusharudes tegutsevate ettevõtete ja töötajate arv	35
Tallinna väliturismi mõju lisandväärtusele	37
Tallinna väliturismi mõju ametikohtadele	41
Mõju müügitulule	43
Tööjõukulud väliskülastajaid teenindavates majandusharudes	44
Tallinna väliturismi mõju tulumaksule.....	45
Tallinna väliturismi mõju käibedeklaratsiooni pealt arvutatud käibemaksule.....	48
Muud turismile omaseid majandusharusid iseloomustavad majandusnäitajad	49
Kuidas mõjutab majandust 10000 Tallinna väliskülastaja lisandumine või nende arvu vähenemine?	51
Kokkuvõte.....	52
LISAD.....	54
Lisa 1. Statistikatöö „Turismi satelliitkonto“	54
Lisa 2. Statistikatöö „Majutustegevus“	58
Lisa 3. Aruanne „Ettevõtte kompleksne kalendriaasta aruanne EKOMAR“	60
Lisa 4. Väliskülastajate uuring	62
Lisa 5. Tallinna väliskülastajate uuring	63

SISSEJUHATUS

Paljude piirkondade jaoks on turism oluliseks sissetulekuallikaks. Kahtlemata on turism oluline ka Tallinna jaoks. Turismi majandusliku mõju mõõtmise teeb keeruliseks aga selle mitmetahulisus – turism ei ole piiritletav ainult ühe tegevusalaga. Turismi otseseks mõjuks kogu maailma SKP-s oli 2018. aastal hinnanguliselt 3,2%, koos kaudse ja indutseeritud mõjuga oli kogupanus 10,4%¹. Valdava osa annab siseturism ehk väliturismi panus oli hinnanguliselt 28,8%¹. OECD riikides oli turismi otsene mõju SKP-s 2016. aastal 4,2% ning tööhõives 6,9%². Samas on piirkondi, kus turismi tähtsus majanduses on märksa suurem, näiteks Mehhiko linnas Cancúnis moodustas turism 2017. aastal poole linna SKP-st³.

Käesoleva analüüsi eesmärgiks oli hinnata Tallinna välisküllastajate kaupade ja teenuste tarbimisest tulenevat mõju Tallinna ja Eesti majandusele. Lähtuvalt Tellija soovist leitakse vastused järgnevatele küsimustele:

- Kui palju kulutavad välisküllastajad Tallinnas ning kui suur on välisküllastajate loodav turismitulu?
- Kui suure osa Eestis tehtud välisküllastajate kogukulutustest moodustavad Tallinna välisküllastajate kulutused?
- Kui palju on Tallinnas turismiga seotud ettevõtteid ja nendes töötajaid?
- Kui palju töökohti luuakse Tallinnas seoses välisküllastajate teenindamisega ning kui suur on töötajate keskmine tööjõukulu?
- Kui suur on Tallinna välisküllastajate panus Tallinna ettevõtlusesse läbi tööjõuloome ja käibe suurendamise, maksude ja lisandväärtuse loomise?
- Kuidas mõjutab Tallinna ja Eesti majandust (töökohti, maksude laekumist jm) 10 000 Tallinna välisküllastaja lisandumine või nende arvu vähenemine?

Konteksti loomiseks on vaadeldud veel turismistatistika (tuginedes peamiselt majutusstatistikale) dünaamikat ajas ning olukorda on võrreldud Eesti keskmiste näitajatega. Võttes arvesse, et Tallinn ei konkureeri mitte ainult teiste Eesti piirkondadega, vaid ka teiste riikide linnadega, on majutusstatistikat võrreldud ka teiste Läänemereregiooni pealinnadega. Lisaks analüüsiti, millistes majutusasutustes välituristid eelistavad ööbida.

¹ Travel & Tourism Economic Impact 2019. World Travel & Tourism Council. <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2019/world2019.pdf>

² OECD Tourism Trends and Policies 2018. (2018). OECD. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/tour-2018-en>

³ City Travel & Tourism Impact 2018. World Travel & Tourism Council. <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/cities-2018/city-travel--tourism-impact-2018final.pdf>

Andmete olemasolu võimaldas analüüsida veel täiendavaid turismiga seotud majandusharude majandusnäitajaid.

Käesolevas analüüsis on sõltuvalt andmete olemasolust vaadeldavaks perioodiks 2011-2018. Ühelt poolt on valik tingitud meetodikat puudutavatest iseärasustest ning andmete olemasolust. Samas sobib see üsna hästi ka sisuliselt, ilmestamaks taastumist viimasest majanduskriisist.

Väliskülastajate kulutuste ja struktuuri leidmisel on peamisteks andmeallikateks Statistikaameti ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse poolt koostatud väliskülastajate uuring, samuti Kantar Emori poolt läbi viidud Tallinna väliskülastajate uuring. Andmeid kombineeritakse OÜ Positium LBS ja Eesti Panga poolt kogutud ja avaldatud mobiilpositsioneerimise andmetega ning riikliku majutusstatistikaga.

Majandusliku mõju hindamisel on keskseks andmeallikaks statistikatöö „Turismi satelliitkonto“. Kuna antud statistikatöö puhul ei avaldata regionaalset mõõdet, on konkreetselt Tallinna mõju leidmiseks tuginetud Tallinnas registreeritud ettevõtete käibedeklaratsioonide ning aruandega EKOMAR kogutud andmetele.

Analüüsi koostamisega kaasnesid mitmed väljakutsed, näiteks olid aluseks erinevad andmeallikad, mis mitmel juhul olid kogutud ja koostatud erinevate asutuste või organisatsioonide poolt. Sellest tulenevalt võivad kasutatud meetodikad erineda, mis omakorda võib anda isesuguseid tulemusi. Mitmel juhul tuginetakse valikuuringutele, mille puhul valim on sageli üsna kitsas. Kuigi Eesti turism on Tallinna nägu, on konkreetselt Tallinna mõju eristamine hinnanguline.

Käesolev analüüs on koostatud vastavalt Tellijalt saadud juhistele ja etteantud tingimustele. Analüüs ei pea vastama nende isikute ootustele, vajadustele ja huvidele, kes ei ole antud materjali adressaadiks. Käesolev analüüs on koostatud lähtuvalt eksperimentaalstatistika* põhimõtetest ega pruugi vastata riikliku statistika koostamise nõuetele.

**Eksperimentaalstatistika on riikliku statistika uuenduslik käsitusviis, mis kasutab uudseid andmeallikaid ja/või innovaatilisi statistikameetodeid, et rahuldada tarbijate uuenenud vajadusi ajakohase info, analüüside ning andmemudelite järele. Eksperimentaalstatistika tulemused võivad kõrvale kalduda riikliku statistika traditsioonilistest nõuetest, näiteks harmoniseeritus, kaetus, ajaline ja geograafiline võrreldavus, järele proovitud ja testitud meetodika.⁴*

⁴ Tiit, E.-M., Tooding, L.-M. Statistikalleksikon. (2019). Tartu Ülikooli Kirjastus.

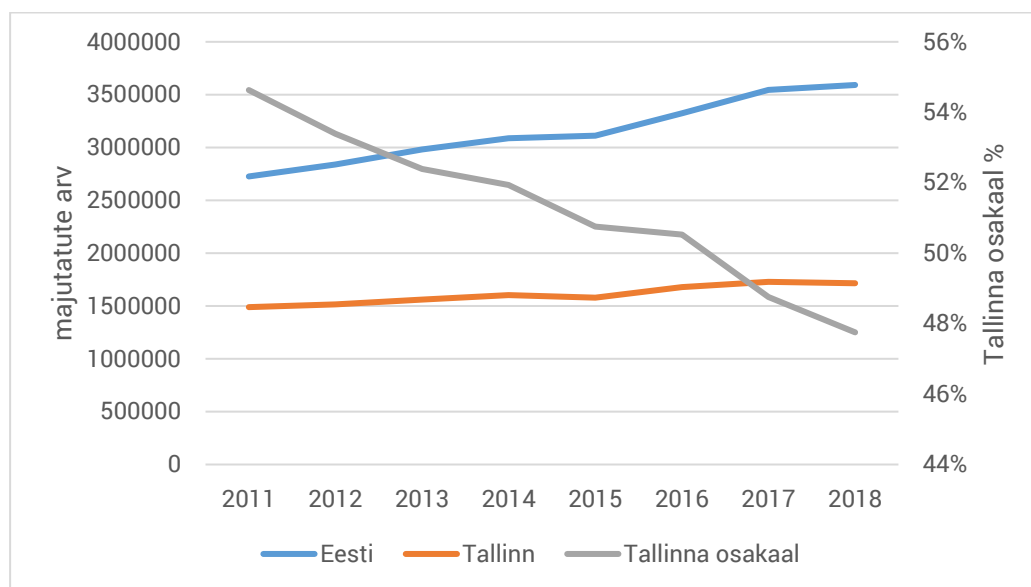
TALLINNA TURISMI ÜLDISELOOMUSTUS MAJUTUSSTATISTIKA PÕHJAL

Majutatute ja nende ööbimiste arv

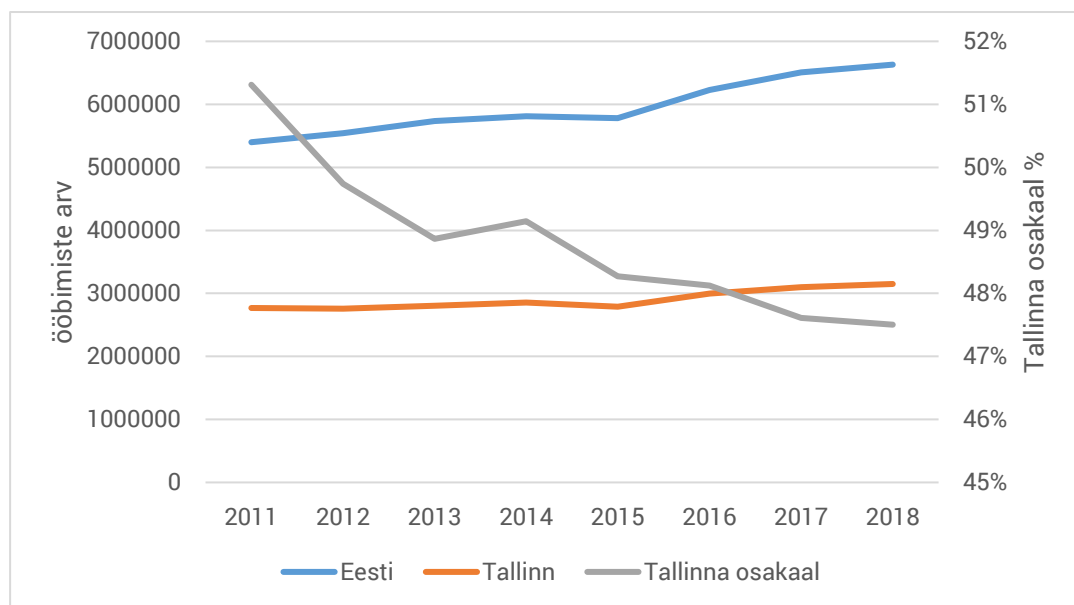
Turismistatistikas peetakse üheks olulisimaks andmeallikaks majutusstatistikat, mida kogutakse statistikatöoga „Majutustegevus“ vähemalt viie voodikohaga majutustetevõtelt. Tänu rahvusvaheliselt kooskõlastatud metoodikale on võimalik ka Euroopa (Liidu) riikide vaheline võrdlus. Lisaks, andmed on piisavalt ajakohased (kui andmed avaldatakse 36 päeva pärast aruandekuul lõppu). Tallinna kui turismi sihtkoha üldiseloomustamiseks tuginetakse just majutusstatistikale ning eelkõige on vaatluse all (välisküllastajate) ööbimiste arv. Rohkem infot antud statistikatöö kohta leiab lisast 2.

Majutusstatistika näitab, et Tallinn on selgelt olulisim turismi sihtkoht Eestis. 2018. aastal majutati Tallinnas 1,72 miljonit turisti, kes veetsid kokku 3,15 miljonit ööd. Eestis kokku olid näitajad vastavalt 3,59 ja 6,63 miljonit ehk Tallinnas majutatud moodustasid 48% kõigist riigis majutatutest ja 48% ööbimistest (joonised 1 ja 2). Kuigi vaatlusperioodi jooksul on nende arv olnud kasvutrendis, toimus 2018. aastal eelneva aastaga võrreldes koguni väike langus (veidi üle 13000 majutatu vähem). Arvestades, et kogu Eestis majutatute arv on kasvanud kiiremini kui Tallinnas, on Tallinna majutusasutustes majutatute osakaal perioodi jooksul pidevalt vähenenud.

Joonis 1. Majutatute arv Tallinnas ja Eestis ning Tallinnas majutatute osakaal Eesti näitajast, 2011 – 2018

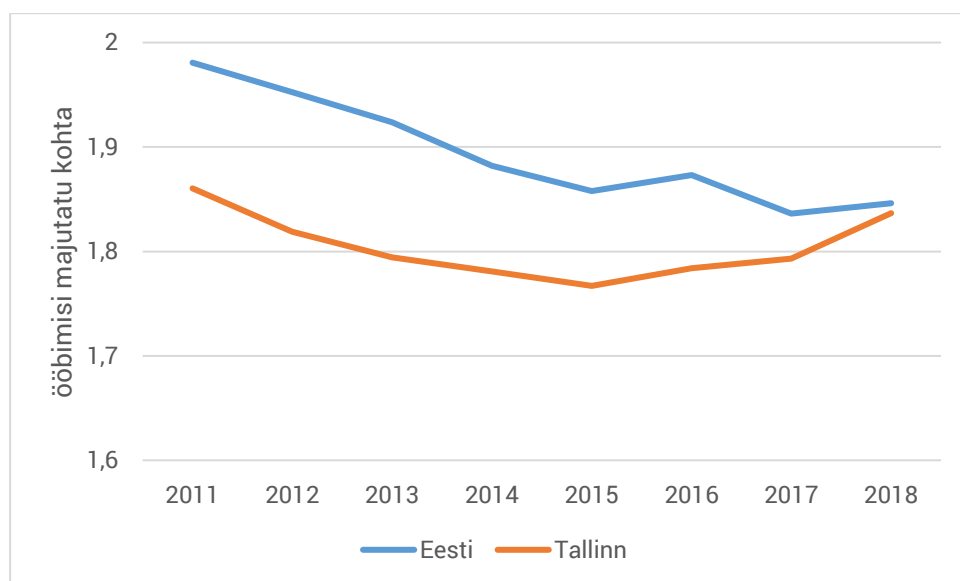

Joonis 2. Majutatute ööbimiste arv Tallinnas ja Eestis ning Tallinnas ööbimiste osakaal Eestis näitajast, 2011 – 2018

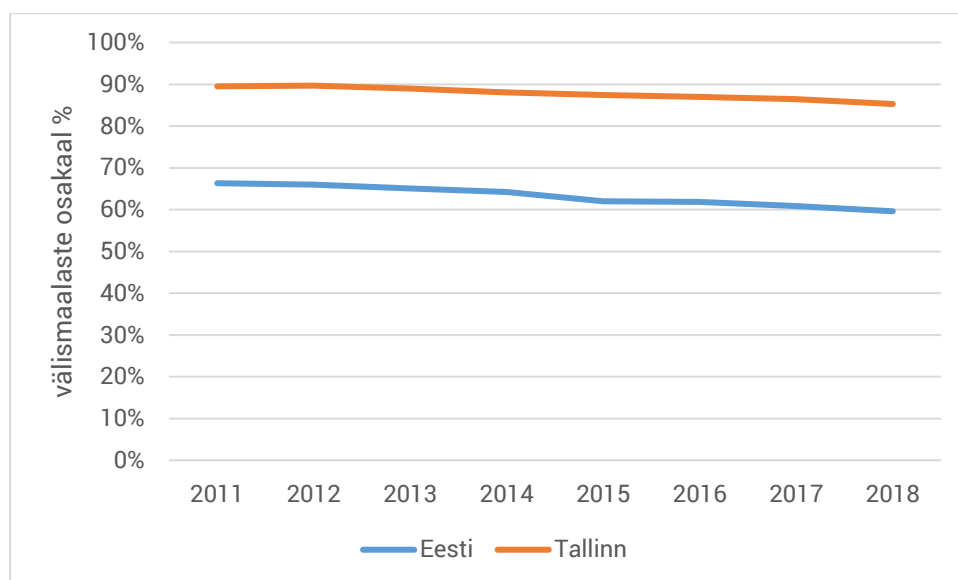
Kui Tallinnas majutatute arvus toimus 2018. aastal langus, siis majutatute ööbimiste arv jätkas kasvu. Ööbimiste arv majutatu kohta on Eestis keskmiselt püsinud kõrgemal kui Tallinnas, samas on vahe vähenenud (joonis 3). Näitaja langes aastatel 2011-2015 nii Tallinnas kui ka Eestis keskmiselt. Pärast seda on riigi keskmine väikeste mööndustega stabiliseerunud, Tallinna näitaja aga kasvanud. 2018. aastal veetsid majutatud kokku nii kogu Eestis kui ka Tallinnas keskmiselt 1,84 ööd. Välismaalased veetsid Tallinnas keskmiselt 1,85 ja Eestis 1,95 ööd.

Joonis 3. Ööbimisi majutatu kohta Eestis keskmiselt ja Tallinnas, 2011 – 2018

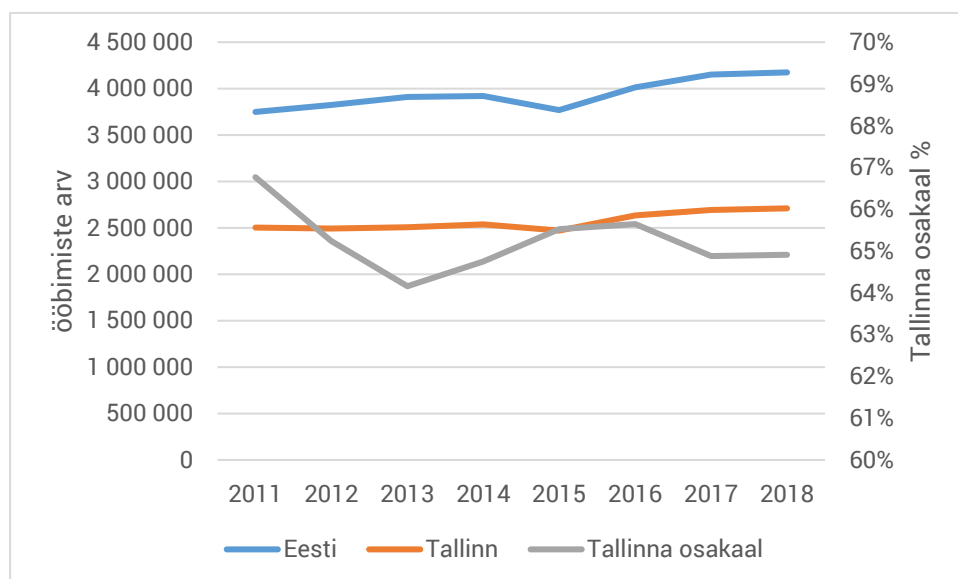
Suurem osa Eestis ja Tallinnas majutatutest on välismaalased (joonis 4). 2018. aastal majutati Eestis 2,14 miljonit turisti, kelle elukohariik ei olnud Eesti, moodustades 60% kõigist majutatutest. Tallinnas olid näitajad vastavalt 1,46 miljonit turisti ning 85%. Aja jooksul on nii Eestis keskmiselt kui ka Tallinnas välismaalaste osakaal majutatute hulgas pigem vähenenud. Ehk teisisõnu, majutatud eestimaalaste arv on kasvanud suhteliselt kiiremini.

Joonis 4. Välismaalaste osakaal majutatute hulgas Eestis keskmiselt ja Tallinnas, 2011 – 2018

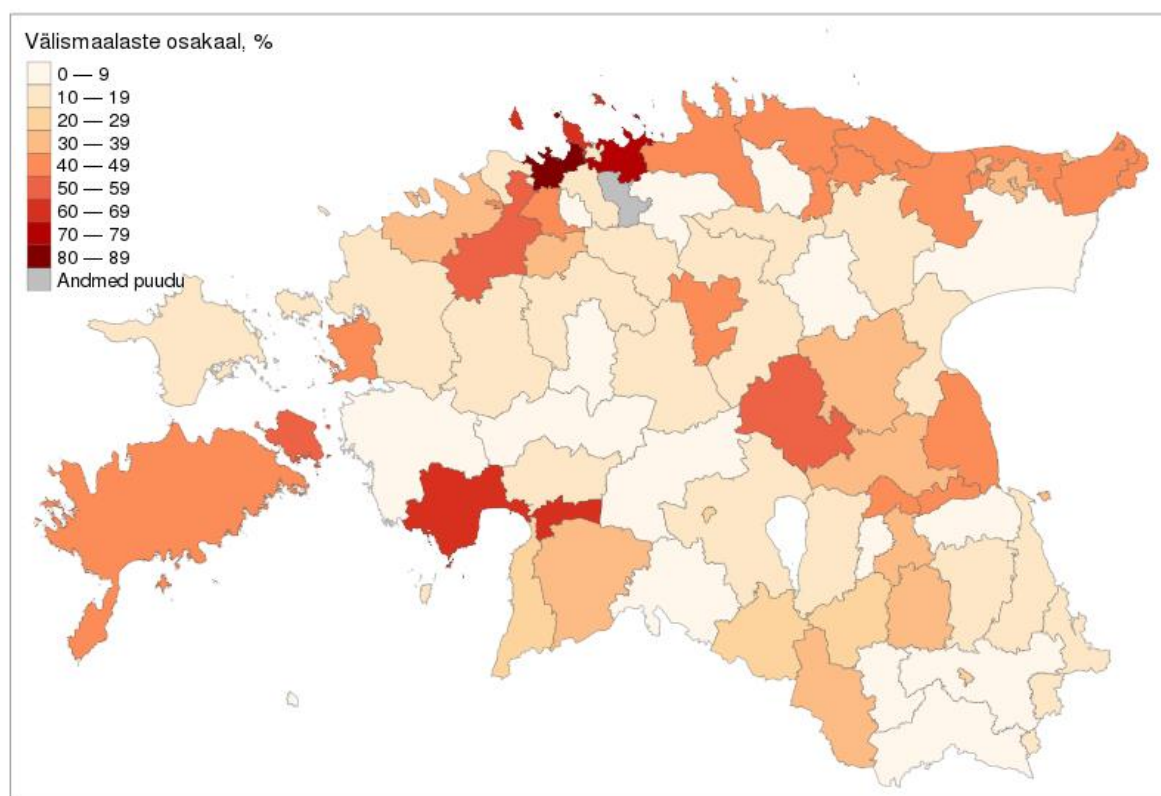
Majutatud välituristid tegid Eestis 2018. aastal 4,17 miljonit ööbimist, mida on enam kui eelnevatel aastatel – perioodi algusaastal ehk 2011 tehti ööbimisi 3,75 miljonit (joonis 5). Tallinnas tegid majutatud välituristid 2018. aastal 2,7 miljonit ööbimist, mis ületas samuti varasemate aastate näitajaid. Samas on Tallinnas tehtud välismaalaste ööbimiste tähtsus madalam kui vaatlusperioodi alguses (65% 2018. aastal vs 67% 2011. aastal).

Joonis 5. Majutatute välismaalaste ööbimiste arv Tallinnas ja Eestis ning Tallinnas ööbimiste osakaal Eesti näitajast, 2011 – 2018

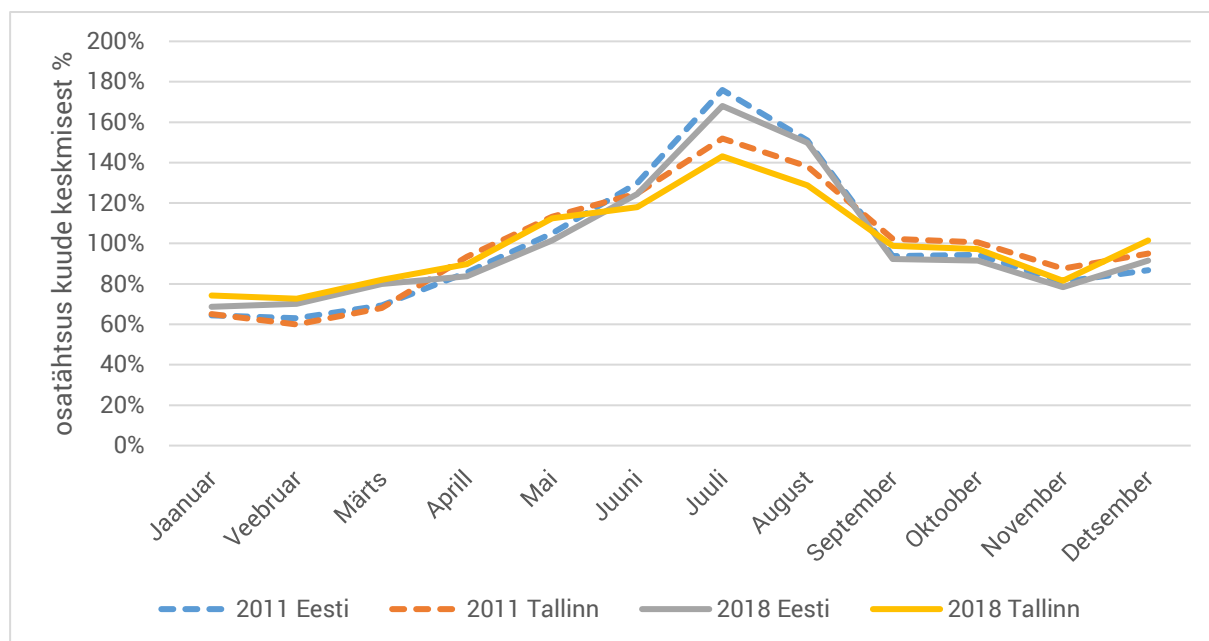
Kuna Tallinna panus on kogu Eestis majutatud väliskülastajate arvus väga suur, on ka riigi keskmine tugevalt Tallinna poolt mõjutatud. Muudes Eesti piirkondades on välismaalaste osatähtsus majutatute hulgas tunduvalt madalam. Olukorda iseloomustab kaart 1. Kohalikest omavalitsusüksustest suudavad välituristide ööbimiste osatähtsusega Tallinnale konkurentsi pakkuda Tallinna lähiümbruse vallad ning Pärnu linn.

Kaart 1. Välismaalaste ööbimiste osakaal kõigist majutusettevõtetes majutatutest Eesti kohalikes omavalitsusüksustes (%), 2018

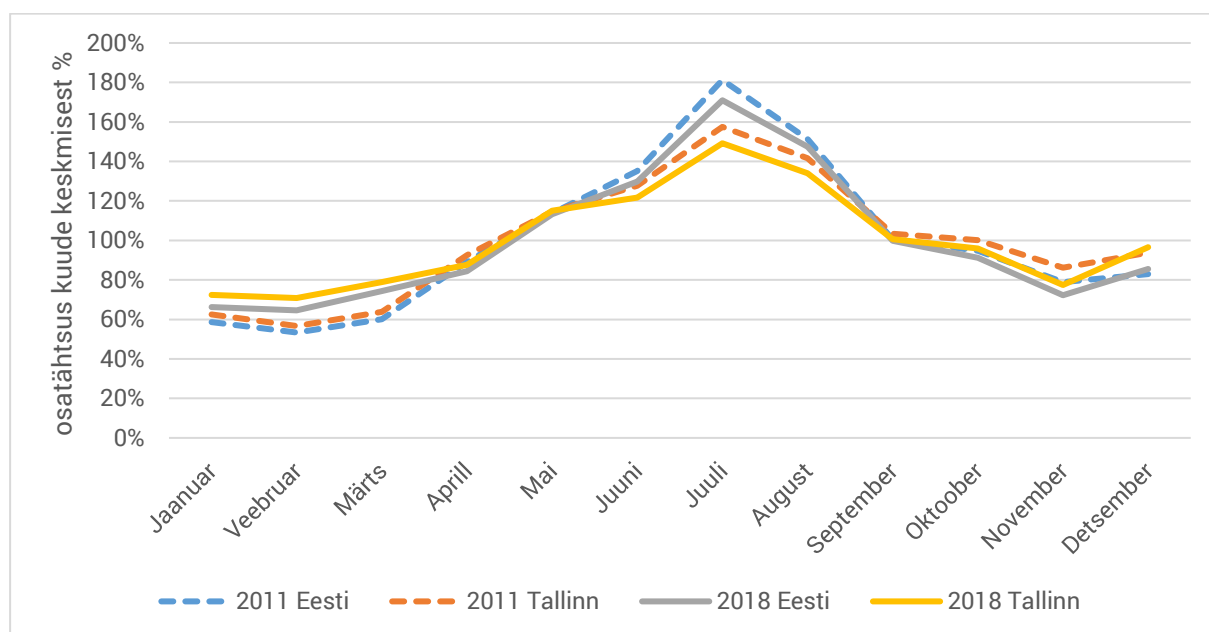

Majutussektorile on iseloomulik kõrge hooajalisus. Üldjuhul on kõrghooajaks tavapärased puhkusekuud ehk suvekuud, majutatute arv on madalam aasta esimestel kuudel. Kui võrrelda 2011. ja 2018. aastat ehk perioodi algus- ja lõpuaastat, on hooajalisus veidi madalam ehk kõrgeima majutatute arvuga kuu osatähtsus keskmisest on väiksem ning madalaima arvuga kuu tähtsus suurem (joonis 6). Nähtus esineb nii kogu Eestis kui ka Tallinnas. Sarnane olukord on ka konkreetselt välismaist päritolu majutatutega (joonis 7).

Joonis 6. Hooajalisus ehk kuu jooksul majutatute osatähtsus (%) aasta keskmisest kuu näitajast Eestis kokku ja Tallinnas, 2011. ja 2018. aastal

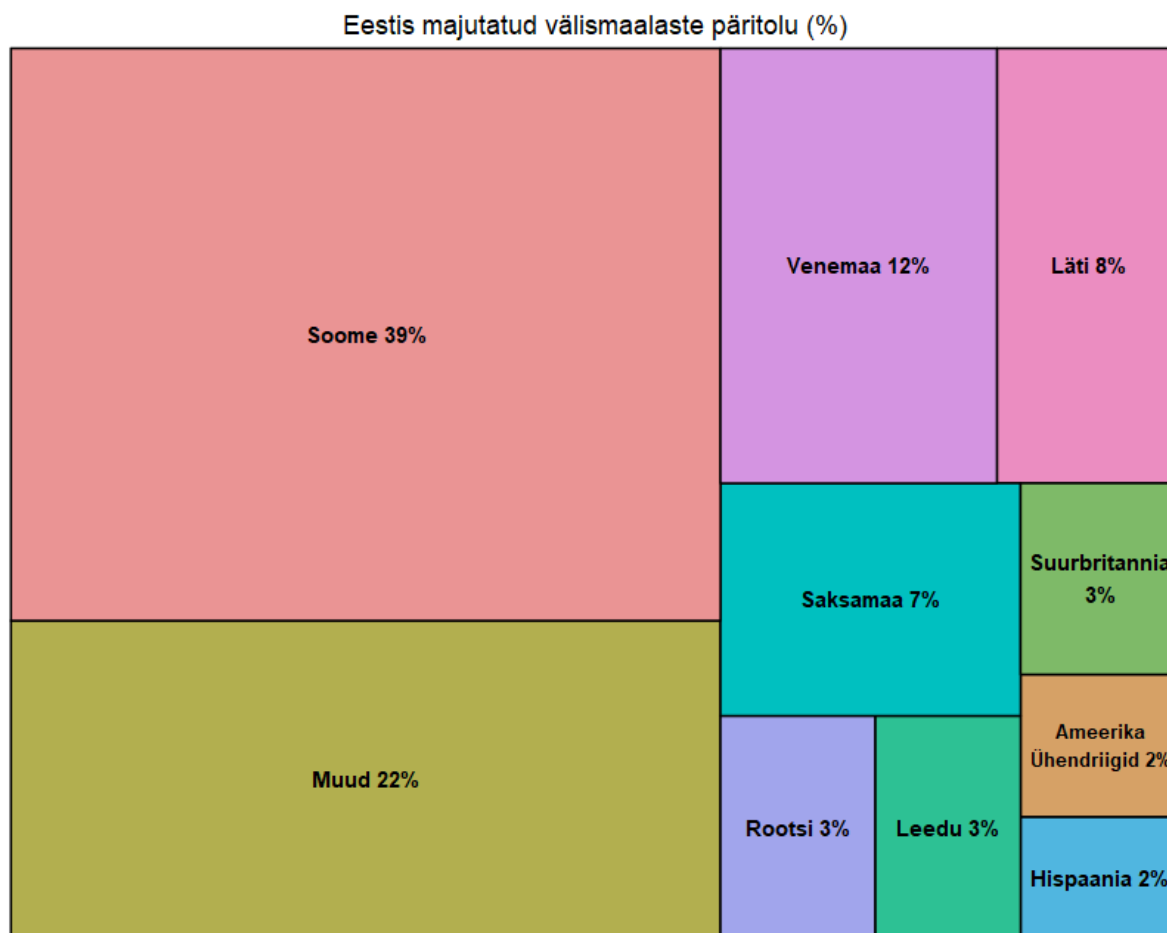
Joonis 7. Hooajalisus ehk kuu jooksul välismaalastest majutatute osatähtsus (%) aasta keskmisest kuu näitajast Eestis kokku ja Tallinnas, 2011. ja 2018. aastal

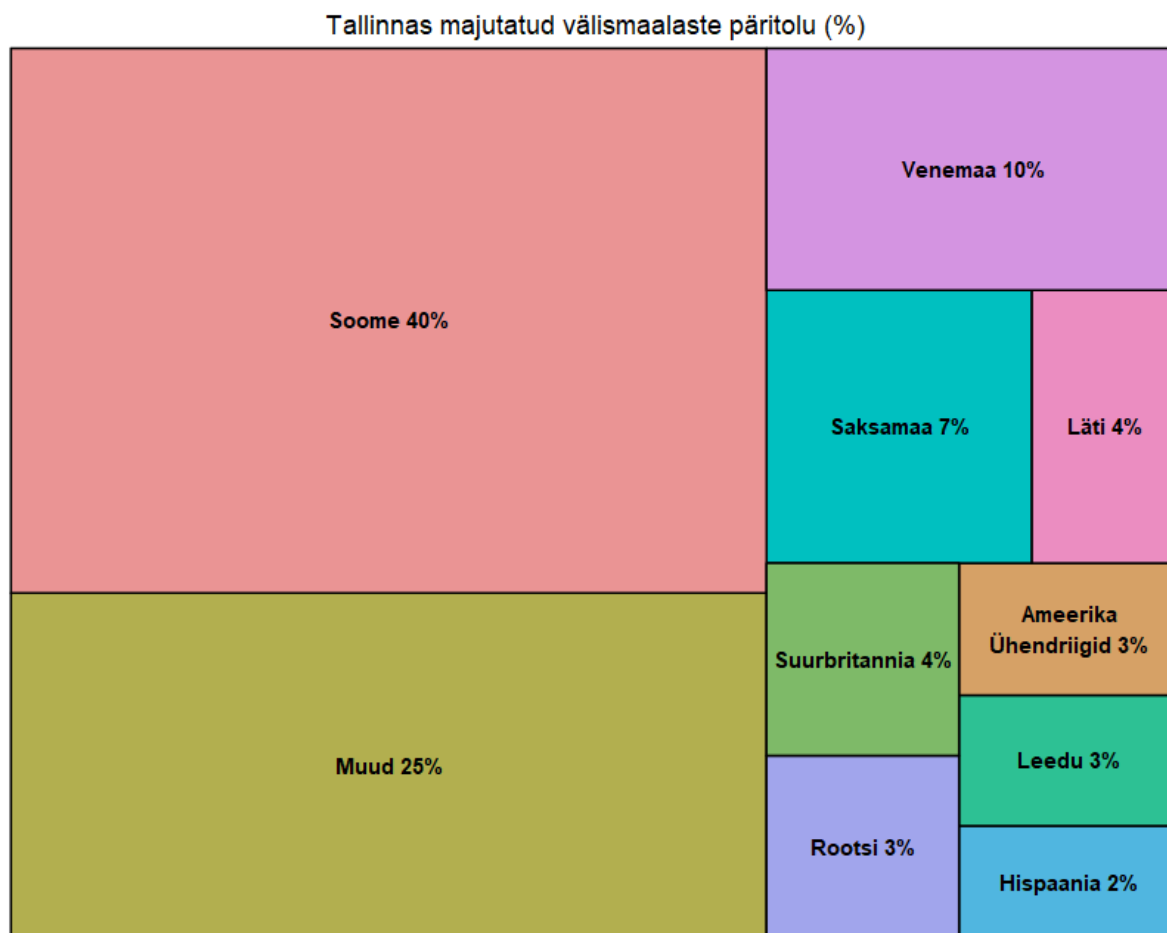
Nii kogu Eestis kui ka Tallinnas on majutatud välismaalaste peamiseks päritolumaaks Soome: 2018. aastal oli nende osatähtsus majutatud välituristidest Eestis 39% (joonis 8) ja Tallinnas 40% (joonis 9). Arvestades Tallinna mõju eeskätt just välismaalaste majutamises, siis olulist erinevust riigi keskmisest näitajast ei ole. Olulisematest päritolumaadest oli

Tallinnas Eesti keskmisega võrreldes mõnevõrra madalam Lätist ning Venemaalt pärit turistide tähtsus.

Joonis 8. Majutatud välisküllastajate päritolu jagunemine Eestis (%), 2018

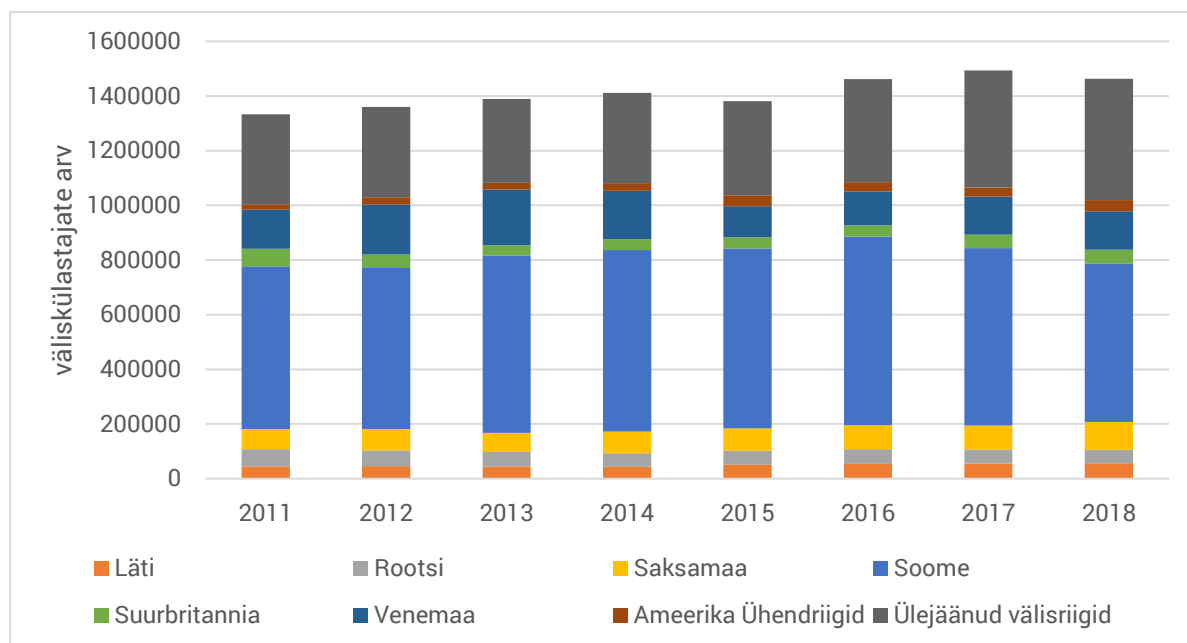

Joonis 9. Majutatud väliskülastajate päritolu jagunemine Tallinnas (%), 2018

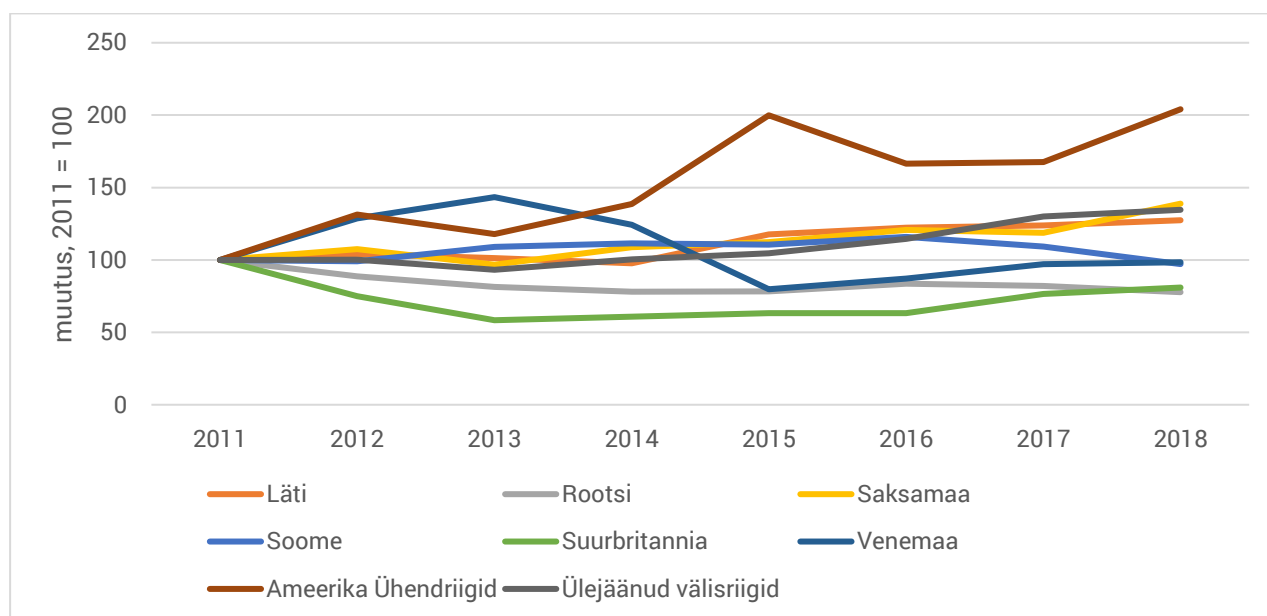

Kuigi tähtsaimaks päritolumaaks on Soome, on aja jooksul muude riikide tähtsus kasvanud (joonised 10 ja 11). Soome päritolu majutatute arv oli aastani 2016 kasvutrendis, kuid pärast seda pöördus langusesse. Aastatel 2013-2015 langes järsult ka Venemaa päritolu majutatute arv, pärast seda on nende arv tasapisi taastunud. Võrreldes aastaid 2011 ja 2018 on olulisematest päritoluriikidest enim kasvanud Saksamaalt, Lätist ja Ameerika Ühendriikidest pärit majutate arv. Viimase puhul on see lausa kahekordistunud. Oluliste riikide seas on vähenenud Rootsist, Suurbritanniast ja Soomest pärit majutatute arv.

Joonis 10. Peamistest päritoluriikidest pärit Tallinnas majutatud välisküllastajate arv, 2011 – 2018

Joonis 11. Peamistest päritoluriikidest pärit Tallinnas majutatud välisküllastajate arvu muutus (2011 = 100), 2011 – 2018

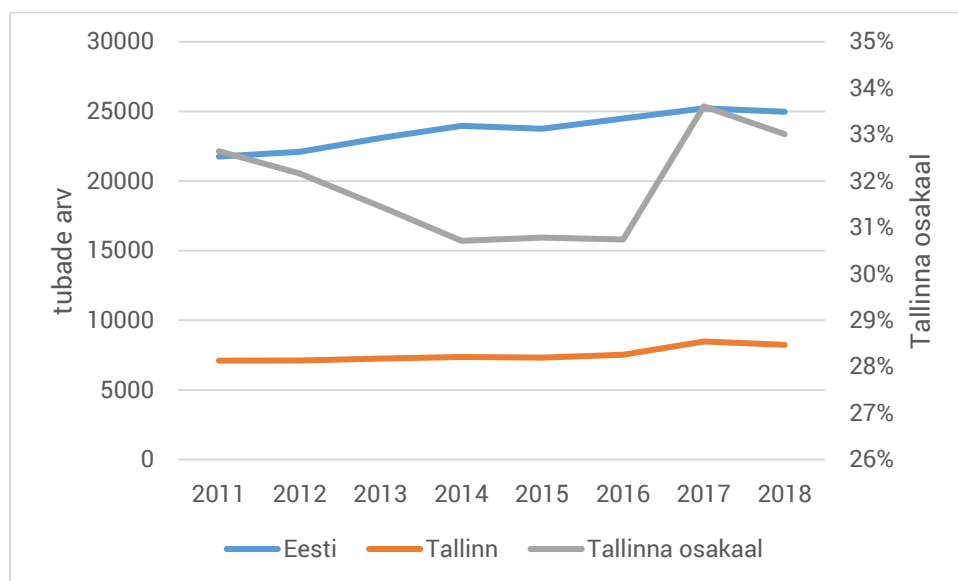

Majutuskohad

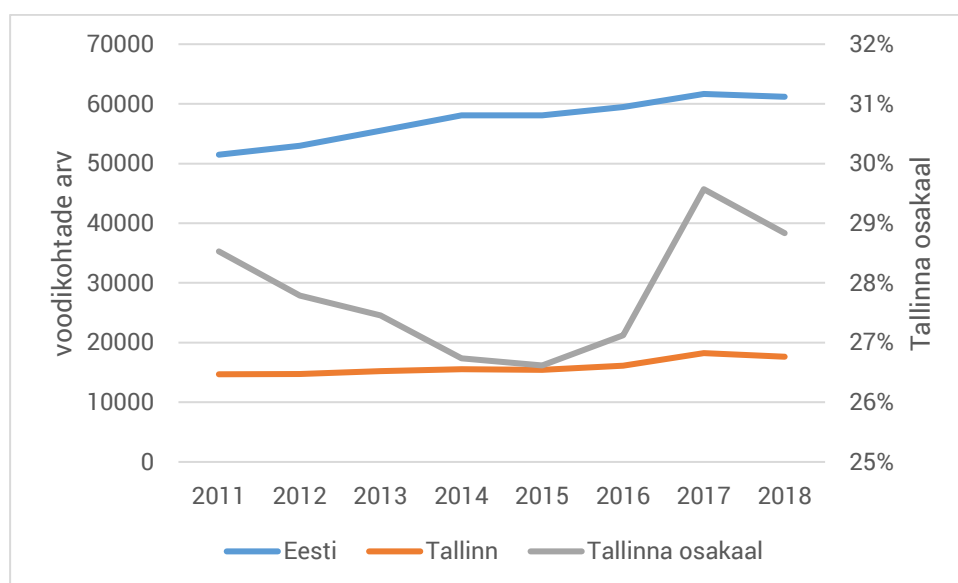
2018. aastal tegutses Tallinnas 173 majutusk kohta, mida on rohkem kui vaadeldava perioodi varasematel aastatel. Kogu Eesti arvust moodustasid Tallinna majutuskohad aastate 2011-2018 vältel 10-11%. Samas on Tallinna majutuskohad keskmisest tunduvalt suuremad. Kui

Tallinna majutusasutustes oli keskmiselt 102 voodikohta, siis kogu Eestis 40. Võrreldes eelnevate aastatega on Tallinna näitaja vähenenud. Näiteks võrreldes 2017. aastaga on majutuskohdade arv kasvanud, kuid voodikohtade ja tubade arv vähenenud. Tallinna majutusasutuste tubade arv moodustas 2018. aastal 33% ja voodikohtade arv 29% kogu Eesti näitajatest (joonised 12 ja 13). Tallinna majutuskohdades on veidi kõrgem tubade täitumus: kui riigis keskmiselt oli tubade täitumus 2018. aastal 46%, siis Tallinnas 66%. Voodikohtade täitumus oli vastavalt 37% ja 53%. Ööpäeva keskmine maksumus on samuti kasvanud. Tallinnas oli see 2018. aastal 47 eurot, Eestis keskmiselt 39 eurot.

Joonis 12. Tubade arv kogu Eesti ja Tallinna majutuskohdades ning Tallinna osakaal sellest (%), 2011 – 2018

Joonis 13. Voodikohtade arv kogu Eesti ja Tallinna majutuskohdades ning Tallinna osakaal sellest (%), 2011 – 2018

Tallinna majutusasutuste struktuur on mõnevõrra erinev kui riigis keskmiselt. Kui Eestis keskmiselt oli 2018. aastal 52% majutusasutuste voodikohtadest hotellides, siis Tallinnas oli näitaja 82%.

Missugustes majutusasutustes eelistavad välituristid ööbida?

Majutustegevuse statistikatööga kogutud üksikandmetest majutusasutuste kohta on võimalik uurida välisküllastajate osatähtsuse seost teiste majutusasutust iseloomustavate karakteristikutega. Selleks kasutati Pearsoni korrelatsioonikordajat ning analüüsiti 2018. aasta andmeid. Korrelatsioonikordajad on arvutatud nii kogu Eesti kui ka konkreetselt Tallinna kohta.

Uuritud on majutusasutuses majutatud välismaalaste osakaalu seost erinevate asutust iseloomustavate näitajatega:

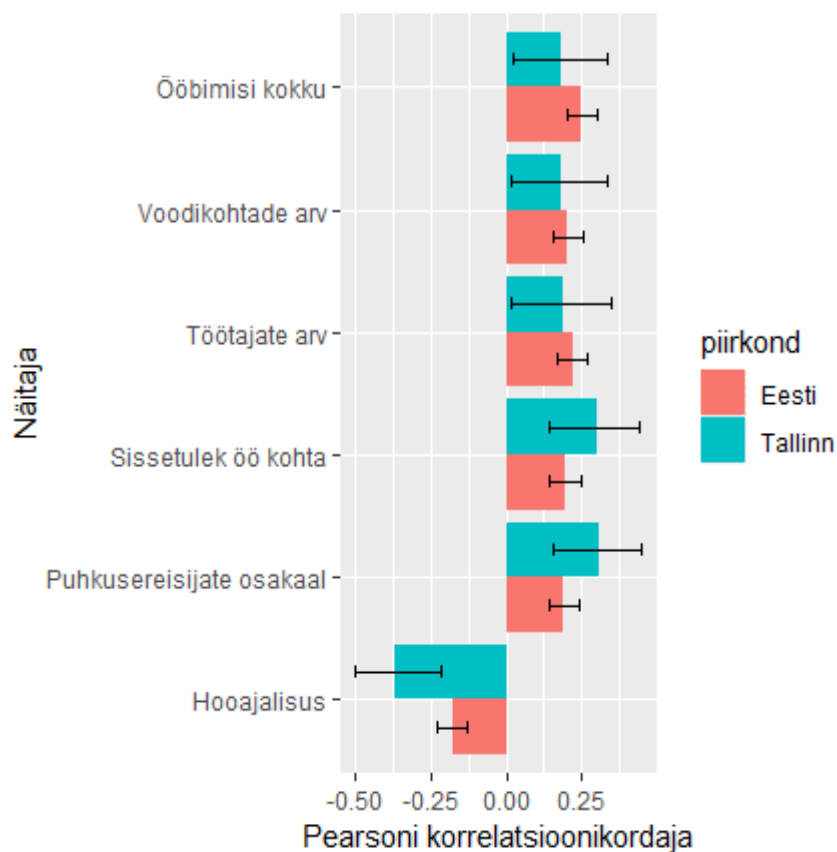
- ööbimiste arv majutuskohtades,
- voodikohtade arv,
- töötajate arv,
- sissetulek öö kohta,
- puhkusereisijate osakaal majutatutest,
- hooajalisus.

Viimane on leitud kõrgeima majutatute arvuga kuu väärtuse jagamisel aasta jooksul majutatute arvuga ehk mida suurem väärtus, seda kõrgem hooajalisus.

Välisküllastajate osatähtsus on nii Eestis kui ka Tallinnas positiivselt, kuigi mõõduka tugevusega enim seotud puhkusereisijate osakaaluga ning sissetulekuga öö kohta (joonis 14). Kummagi juhul oli Tallinnas seos veidi tugevam kui Eestis keskmiselt. Mõnevõrra nõrgemalt, kuid siiski positiivselt oli välituristide osatähtsus seotud töötajate, ööbimiste ja voodikohtade arvuga majutusasutustes.

Mõõduka tugevusega negatiivne seos esines kummagi piirkonna puhul hooajalisusega, Tallinna puhul oli negatiivne seos tugevam. Seega, mida kõrgem hooajalisus, seda madalam kipub olema välisküllastajate osakaal, ja ka vastupidi. Seda, kumb on põhjus ja kumb tagajärg, on aga keeruline välja tuua, sest mõju ei pruugi olla ühesuunaline.

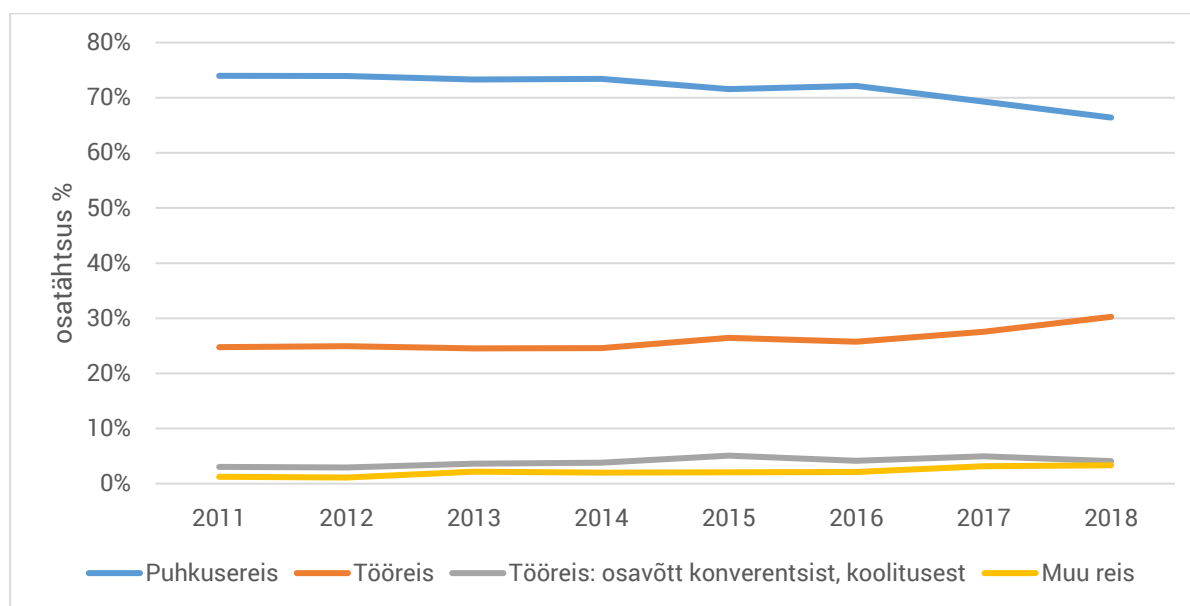
Joonis 14. Pearsoni korrelatsioonikordaja väärtus koos usalduspiiridega välituristide osatähtsuse ja teiste majutusasutust iseloomustavate karakteristikute vahel Eesti ja Tallinna majutusasutustes, 2018

Majutatute reisi eesmärk

Ligikaudu kaks kolmandikku Eestis majutatutest viibis puhkusereisil ning veidi vähem kui veerand tööreisil. Ka Tallinnas majutatute reisi peamine eesmärk oli puhkusereis (2018. aastal 66%), järgnes tööreis (30%) (joonis 15). Aja jooksul on puhkusereisijate osakaal vähenenud ning tööreisijate tähtsus kasvanud. Majutatute osatähtsus, kelle reisi eesmärgiks oli konverentsist või koolitusest osavõtt, ei ole kasvanud. 2018. aastal oli neid Tallinnas 70021, moodustades 4% kõigist linnas majutatutest. Selgituseks olgu mainitud, et reisi eesmärgi andmed hõlmavad lisaks välituristidele ka siseturiste.

Joonis 15. Tallinnas majutatute jagunemine lähtuvalt reisi eesmärgist, 2011 – 2018

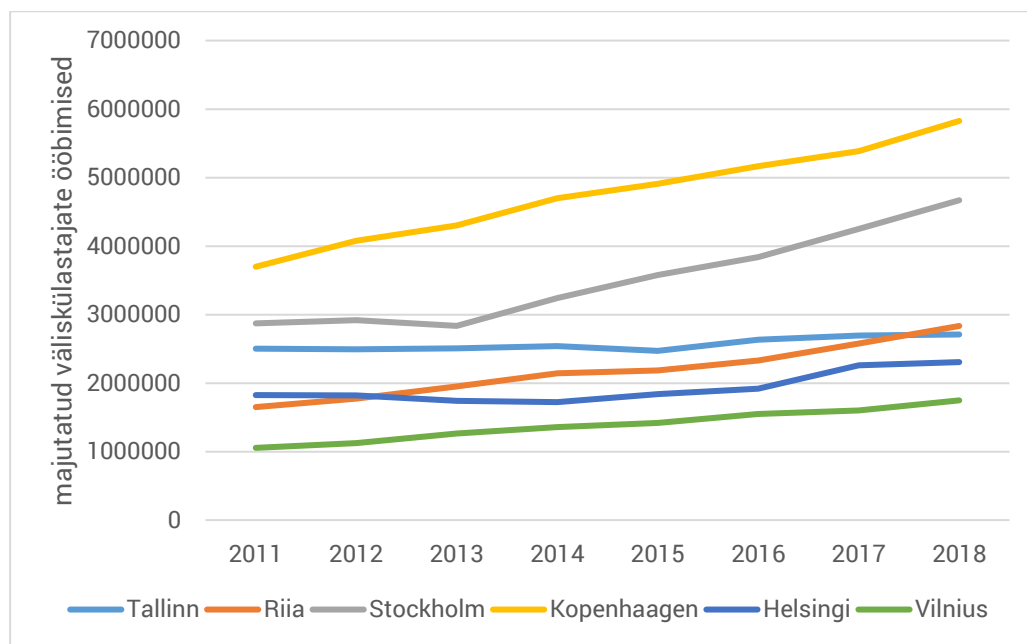
Võrdlus naaberpealinnadega⁵

Arvestades, et Tallinnas majutatud moodustavad 48% kõikidest ja 60% välismaa päritolu majutatutest, on linn selgelt olulisim turismisihtkoht Eestis. Välisküllastajate ööbimiste arvu poolest edestab Tallinn mitmekordselt nii Pärnut kui ka Tartut, teistest Eesti linnadest rääkimata. Samas ei konkureeri linn mitte ainult teiste Eesti, vaid, eriti just välisküllastajate puhul, ka teiste riikide ja nende piirkondadega. Seetõttu võrreldakse linna kui turismisihtkoha konkurentsivõime hindamiseks Tallinnas majutatud välisküllastajate ööbimiste arvu konkureerivate linnade näitajatega. Võrdluseks olevate linnade hulka valiti teised Läänemereäärsete riikide pealinnad.

Läänemereäärsetes pealinnades on majutatud välisküllastajate ööbimised olnud kõrgeimad Kopenhaagenis ja Stockholmis ning mõlemas on nende arv vaadeldava perioodi alg- ja lõpuaasta (2011 vs 2018) jooksul tublisti kasvanud (joonis 16). Tallinn, mis püsis vaatlusaluste pealinnade seas kolmandal kohal, pidi 2018. aastal loovutama oma positsiooni Riiale.

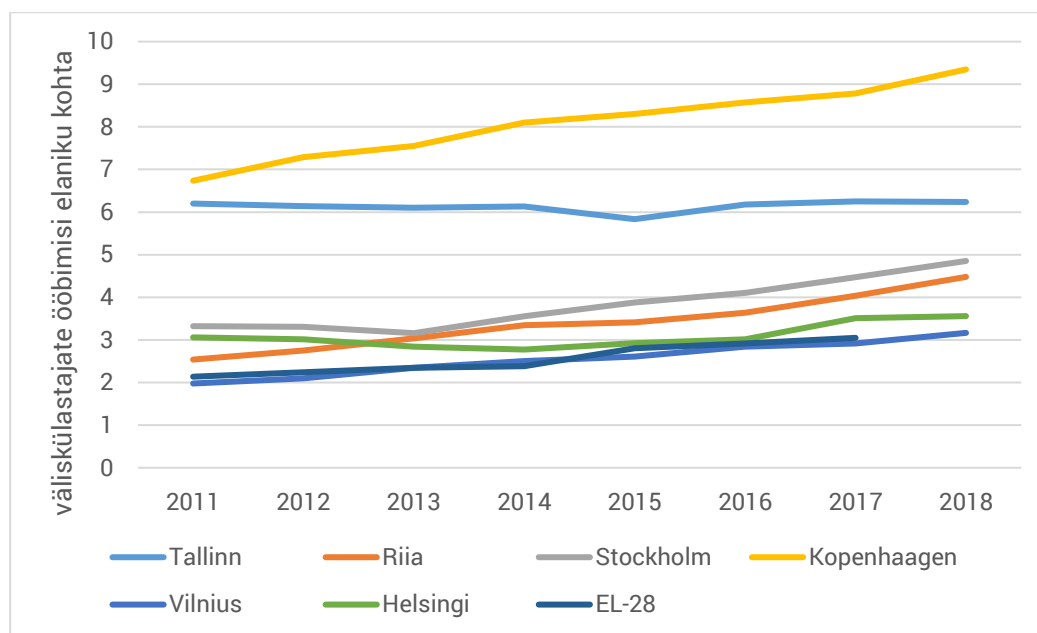
⁵ Antud peatükis on lisaks Statistikaameti andmetele on kasutatud vaadeldavate linnade riikide statistikaametite, Eurostati ja turismiinfo andmebaasi TourMIS (tourmis.info) andmeid

Joonis 16. Välisküllastajate ööbimised Läänemereäärsete riikide pealinnades, 2011 – 2018

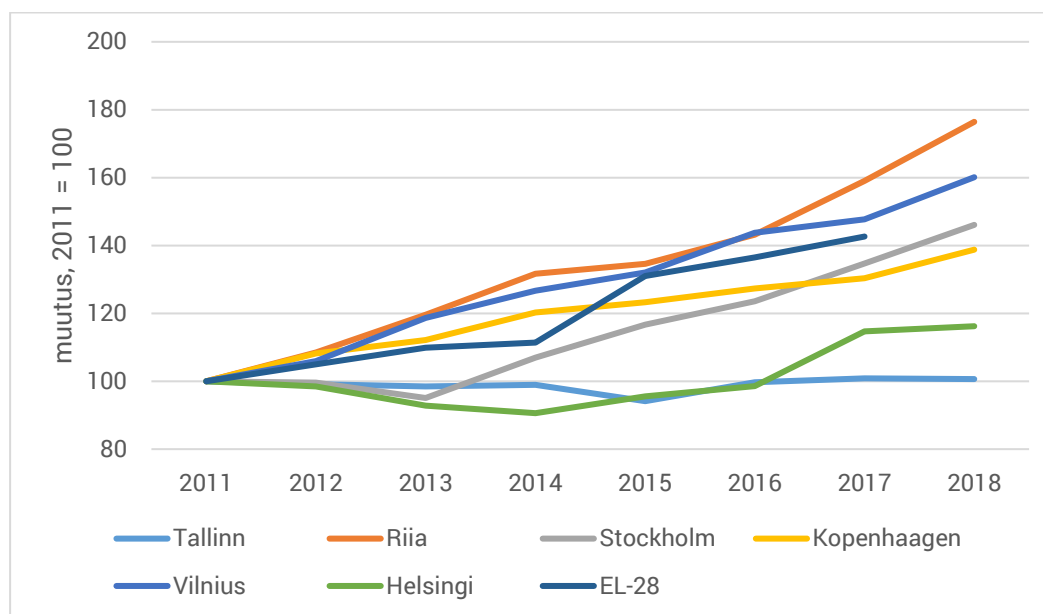
Kuna linnad on erineva suurusega, siis parema võrreldavuse eesmärgil on leitud linna majutusasutustes majutatud välisküllastajate ööbimiste arv elaniku kohta. Tallinn asub keskmiselt 6 ööbimisega elaniku kohta üsna kõrgel tasemel ning jääb vaadeldavatest linnadest alla üksnes Kopenhaagenile (joonis 17).

Joonis 17. Välisküllastajate ööbimised elaniku kohta Läänemereäärsete riikide pealinnades ja Euroopa Liidus keskmiselt, 2011 – 2018

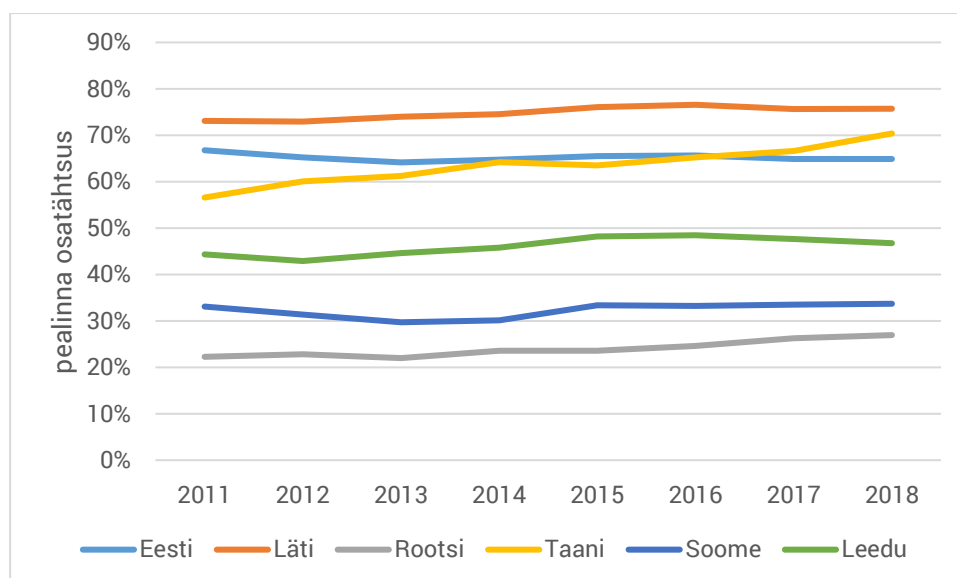

Siiski, kui aga vaadata näitaja dünaamikat analüüsitava perioodi (2011-2018) jooksul, siis vaadeldud linnadest on Tallinn ainus, kus välisküllastajate ööbimised elaniku kohta ei ole kasvanud (joonis 18). Olukord pole kiita ka naaberlinnas Helsingis, kus oli elaniku kohta tunduvalt vähem välisturistide ööbimisi, samuti oli näitaja edenemine aja jooksul seal tagasihoidlik. Ära ei maksa unustada, et taustsüsteem ei ole ajas konstantne ehk Euroopa Liidus tervikuna on välisküllastajate ööbimiste arv elanike kohta kasvanud kiiremini. Kui välisküllastajate ööbimised ei kasva, siis välisturismist laekuva tulu suurenemiseks peaksid kasvama kulutused küllastaja kohta.

Joonis 18. Elaniku kohta arvutatud välisküllastajate ööbimiste arvu muutus Läänemereäärsete riikide pealinnades (2011 = 100), 2011 – 2018

Joonis 19. Pealinna majutusasutustes tehtud välismaalaste ööbimiste osatähtsus välismaalaste ööbimistest kogu riigis Läänemereäärsetes riikides, 2011 – 2018

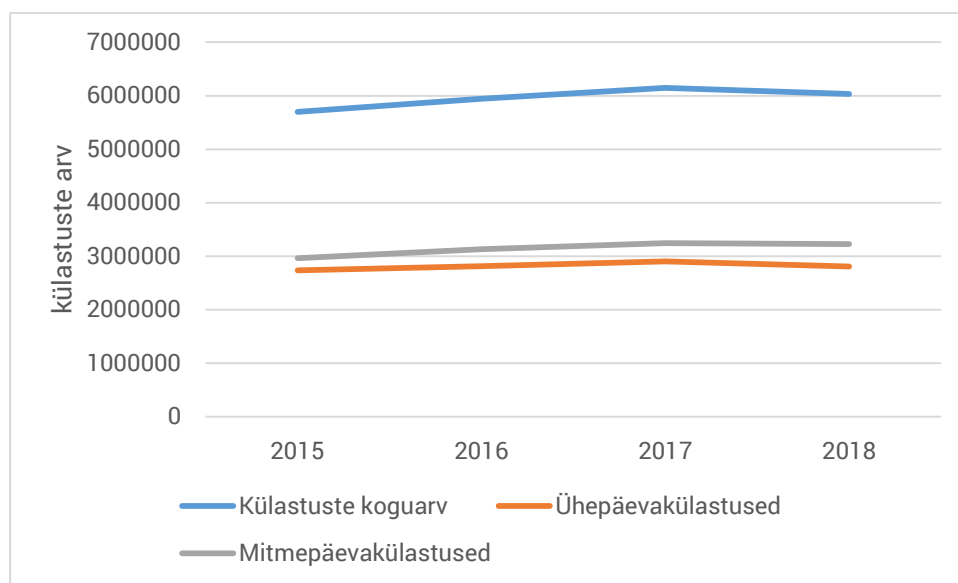
Vaadates pealinnas tehtud välismaalaste ööbimiste arvu osatähtsust kogu riigi välismaalaste ööbimistest, siis riikide vahel esinevad üsna suured käärid (joonis 19). Kui Stockholmi osatähtsus Rootsis tehtud väliskülastajate majutatutest moodustas ligikaudu veerandi, siis Riia panus kogu Läti välismaalaste ööbimistesse ulatus kolmveerandini. Mõningal määral vihjab näitaja turismi mitmekesisusele riigis ning üldjuhul kipub suuremates riikides pealinna tähtsus madalam olema. Olulisima kasvu on teinud Kopenhaageni osatähtsus Taanis majutatutest, kasvanud on ka Stockholmi osakaal Rootsist. Erinevalt teistest riikides on Tallinnas majutatud välismaalaste arvu tähtsus Eesti näitajast aga kahanenud. Väliskülastajate ööbimiste arvu kasvu mõttes ei ole Tallinn suutnud teiste Läänemereregiooni pealinnadega sammu pidada.

TALLINNA VÄLISKÜLASTAJATE ARV JA STRUKTUUR MOBIILPOSITSIONEERIMISE ANDMETE JÄRGI

Kuigi turismistatistikas tuginetakse külastajatest rääkides kõige usaldusväärsematele andmetele ehk majutusasutustes majutatute arvule, moodustavad need siiski vaid osa kõigist piirkonda külastanud (välis)turistidest. Külastajate koguarvu hindamine on keeruline ja sageli hinnanguline, üheks võimalikuks variandiks on kasutada mobiilpositsioneerimise andmeid. OÜ Positium LBS ja Eesti Panga koostööna kogutud ja avaldatud mobiilpositsioneerimise andmed⁶ Tallinna külastanud väliskülastajate kohta pärinevad alates 2015. aastast.

Eestit külastas 2015. aastal 5,7 miljonit väliskülastajat: 2,73 ühe- ja 2,96 mitmepäevakülastajat (joonis 20). Külastuste koguarv kasvas 2017. aastani, kuid 2018. aastal esines mõningane langus (6,15 vs 6,03 miljonit).

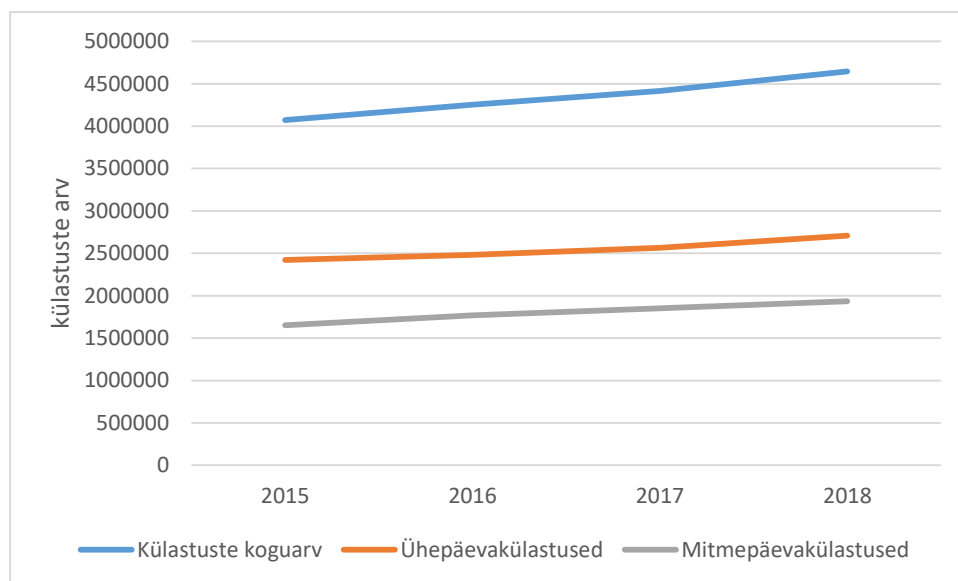
Joonis 20. Mobiilpositsioneerimisega leitud Eesti ühe- ja mitmepäevakülastajate arv, 2015 – 2018

2015. aastal külastas Tallinna 4,07 miljonit väliskülastajat, neist 2,42 miljonit ühepäeva- ja 1,65 mitmepäevakülastajat (joonis 21). Järgnevate aastate jooksul külastuste arvud kasvasid, jõudes 2018. aastaks 2,71 miljoni ühepäeva- ja 1,93 miljoni mitmepäevakülastajani. Tallinna külastuste osatähtsus kogu Eestit külastanud väliskülastajate koguarvus püsis aastatel 2015-2017 72% juures ning tõusis 2018. aastal 77%-ni. Viimase tingis kogu Eesti väliskülastuste vähenemine. Erinevalt kogu riigi näitajast on Tallinnas ühepäevakülastajate arv olnud selgelt kõrgem kui riigis keskmiselt.

⁶ Rohkem infot leiab siit: <http://statistika.eestipank.ee/failid/mbo/valisreisid.html>

Joonis 21. Mobiilpositsioneerimisega leitud Tallinna ühe- ja mitmepäevaküllastajate arv, 2015 – 2018

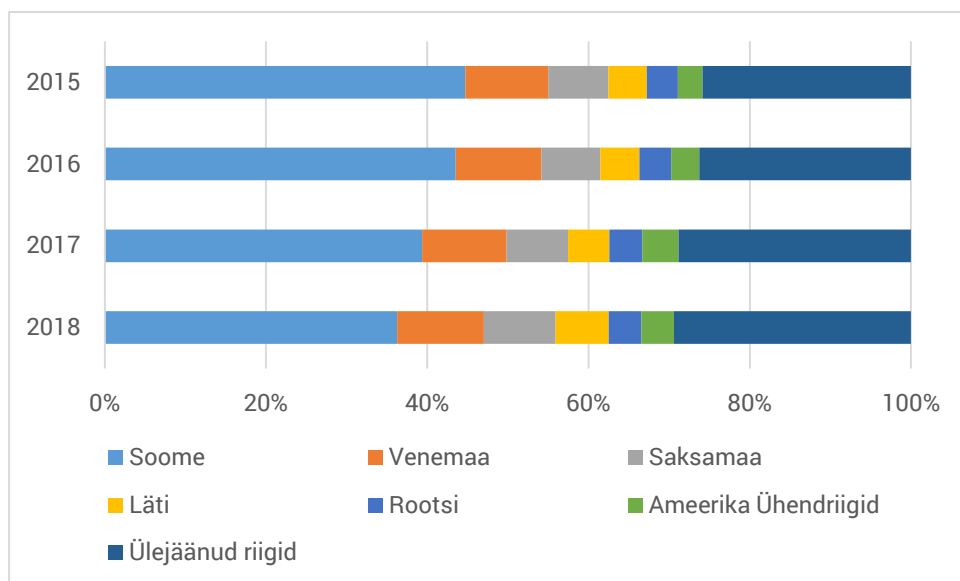

Mobiilpositsioneerimise andmete põhjal leitud välisküllastajate struktuur (joonis 22 ja tabel 1) on üsna sarnane sellele, mis esines majutusstatistika juures. Eestisse saabuvad välisküllastajad peamiselt Soomest (2018. aastal 34%), järgnevad Venemaa (15%), Läti (11%) ja Saksamaa (8%). Kuigi Tallinnas on ühepäevaküllastajate osatähtsus tunduvalt suurem, on linna saabunud välisküllastajate struktuur päritoluriikide lõikes sarnane kogu riigi näitajaga. Peamiseks päritoluriigiks Tallinnas on Soome (2018. aastal 36% välisküllastajate koguarvust), järgnevad Venemaa (11%), Saksamaa (9%) ja Läti (7%). Päritolu struktuuri mõistes on olukord läinud mitmekesisemaks ehk soomlaste osatähtsus on vähenenud, ülejäänud riikidest pärit küllastajate arv võrrelduna koguarvuga aga kasvanud.

Tabel 1. Mobiilpositsioneerimisega leitud Eesti ja Tallinna välisküllastajate kümne peamise päritoluriigi küllastajate arv ja osatähtsus küllastajate koguarvust (%), 2018

Eesti			Tallinn		
Päritoluriik	Küllastuste arv	osatähtsus	Päritoluriik	Küllastuste arv	osatähtsus
Soome	2050159	34%	Soome	1683838	36%
Venemaa	894771	15%	Venemaa	499928	11%
Läti	642770	11%	Saksamaa	412540	9%
Saksamaa	477103	8%	Läti	306897	7%
Rootsi	234488	4%	Rootsi	188478	4%
Ameerika Ühendriigid	200789	3%	Ameerika Ühendriigid	187728	4%
Leedu	148217	2%	Jaapan	121514	3%
Suurbritannia	147742	2%	Suurbritannia	121352	3%
Hispaania	119582	2%	Hispaania	115633	2%
Poola	109080	2%	Leedu	100268	2%

Joonis 22. Mobiilpositsioneerimisega leitud Tallinna välisküllastajate struktuur (%), 2015 – 2018

VÄLISKÜLASTAJATE KULUTUSED EHK TALLINNA VÄLISTURISMIST SAADAV TULU

Väliskülastajate kulutuste leidmisel on olulisimaks infoallikaks Statistikaameti ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse koostöös teostatud väliskülastajate uuring (VKU). Uuringut on läbi viidud kõigil aastatel vahemikus 2014-2017. Väliskülastajate kulutuste iseloomustamiseks keskendutakse VKU esimese (2014) ja seni viimase aasta (2017) uuringute andmetele. Tulemusi võrreldakse 2014. ja 2018. aastal Kantar Emori poolt läbi viidud Tallinna väliskülastajate uuringu tulemustega. Kasutatakse ka viimati mainitud uuringu raames kogutud teavet kruisituristide kulutuste kohta. Detailsemalt on väliskülastajate uuringut kirjeldatud lisas 4 ja Tallinna väliskülastajate uuringut lisas 5.

Väliskülastajate kulutused väliskülastajate uuringu järgi

Väliskülastajate uuringuga leitud kulutusi vaadatakse nii Eesti kohta kokku kui ka peamiselt Tallinna väliskülastajate kohta. Viimaste puhul tuleb arvestada, et kuna uuringuga küsitleti Eestist lahkuvate välisturistide kulutusi terve reisi kohta, ei ole võimalik eristada konkreetselt Tallinnas tehtud kulutusi. Selleks, et liigitada väliskülastajaid võimalikult Tallinnaspetsiifiliselt, valiti nende hulka külastajad, keda küsitleti Tallinnas asuvates küsitluskohtades ning kelle jaoks oli Tallinn peamine sihtkoht Eestis. Tallinna külastajad võisid lisaks külastada ka muid kohti, samuti võisid külastada Tallinna need külastajad, kelle peamine sihtkoht ei olnud Tallinn. Väliskülastajate uuringu detailsem metoodika asub lisas 4.

Tabelites 2 ja 3 on toodud väliskülastajate uuringuga leitud kõigi ning peamiselt Tallinna külastanud välisturistide kulutused etappide lõikes, aga ka neid koos arvestades (etappide toimumisajad on toodud lisas 4). Eristatud on ka konkreetselt ühe- ja mitmepäevakülastajate kulutusi. Arvestades etappe koos, kulutasid väliskülastajad 2014. aastal keskmiselt 239 eurot, peamiselt Tallinna puhul 253 eurot. Ühepäevakülastajad kulutasid vastavalt 109 ja 136 eurot ning mitmepäevakülastajad 328 ja 324 eurot. 2017. aastal kulutasid väliskülastajad keskmiselt 189 eurot, peamiselt Tallinna külastanud turistid 208 eurot. Ühepäevakülastajad vastavalt 79 ja 97 eurot ning mitmepäevakülastajad 258 ja 284 eurot. Seega, peamiselt Tallinna välisturistid kulutasid keskmiselt veidi enam. Samas on aastaid 2017 ja 2014 võrreldes kõigi gruppide puhul kulutused vähenenud.

Tabel 2. Eestit ja peamiselt Tallinna väisanud väliskülastajate kulutused 2014. aasta väliskülastajate uuringu järgi

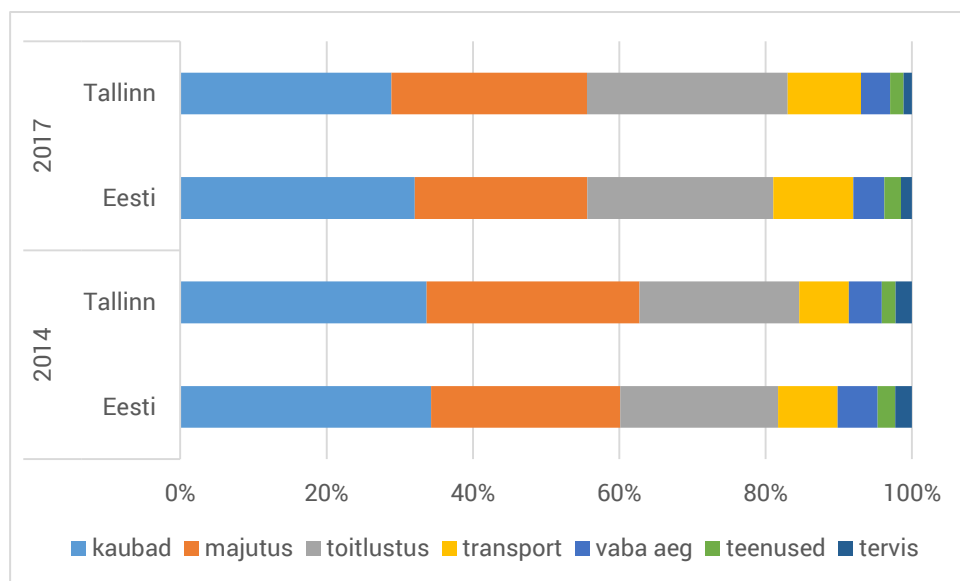
		kulutuste suurus, eurot	alumine usalduspiir	ülemine usalduspiir	valimi maht
Kokku keskmiselt					
Eesti	koos	239	232	247	9059
	I etapp	244	235	253	5593
	II etapp	231	218	243	3466
Tallinn	koos	253	242	264	3754
	I etapp	251	233	268	1681
	II etapp	257	242	271	2073
Ühepäevakülastajad					
Eesti	koos	109	103	116	3107
	I etapp	106	98	114	1818
	II etapp	115	104	127	1289
Tallinn	koos	136	125	148	960
	I etapp	127	111	144	364
	II etapp	152	135	169	596
Mitmepäevakülastajad					
Eesti	koos	328	318	339	5952
	I etapp	334	321	347	3775
	II etapp	318	299	336	2177
Tallinn	koos	324	309	339	2794
	I etapp	328	304	351	1317
	II etapp	318	299	337	1477

Tabel 3. Eestit ja peamiselt Tallinna väisanud väliskülastajate kulutused 2017. aasta väliskülastajate uuringu järgi

		kulutuste suurus, eurot	alumine usalduspiir	ülemine usalduspiir	valimi maht
Kokku keskmiselt					
Eesti	koos	189	182	196	8824
	I etapp	189	179	199	3445
	II etapp	189	179	199	5379
Tallinn	koos	208	199	217	5604
	I etapp	196	181	212	1627
	II etapp	218	207	230	3977
Ühepäevakülastajad					
Eesti	koos	79	73	85	2579
	I etapp	58	51	64	925
	II etapp	94	85	103	1654
Tallinn	koos	97	88	105	1499
	I etapp	65	56	73	310
	II etapp	121	109	132	1189
Mitmepäevakülastajad					
Eesti	koos	258	248	268	6238
	I etapp	258	245	272	2518
	II etapp	258	244	273	3720
Tallinn	koos	284	272	297	4099
	I etapp	279	258	299	1315
	II etapp	290	274	306	2784

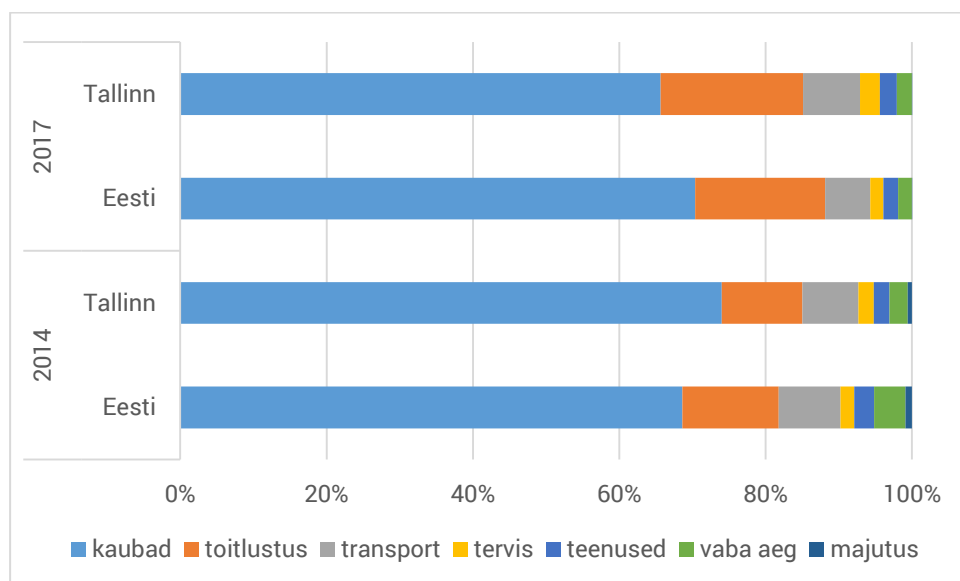
Nii Eestit üldiselt kui ka peamiselt Tallinna väisanud mitmepäeva väliskülastajate kulutuste struktuur on sarnane (joonis 23). Peamiselt kulutati kaupadele, kuid olulise osa moodustavad ka majutus ja toitlustus. Võrreldes 2014. aastaga on 2017. aastal nii riigis keskmiselt kui ka peamiselt Tallinna väisanud mitmepäevakülastajate toitlustus- ja transpordikulutuste tähtsus suurem. Eelkõige 2017. aasta puhul võib täheldada, et peamiselt Tallinna mitmepäevakülastajate seas on majutus- ja toitlustuskulude osatähtsus kõrgem eeskätt kaupadele tehtavate kulutuste vähenemise arvelt.

Joonis 23. Mitmepäevakülastajate kulutuste struktuur väliskülastajate uuringu kohaselt 2014. ja 2017. aastal.

Ühepäevakülastajad kulutavad Eestis peamiselt kaupadele - nii Eestis keskmiselt kui ka Tallinnas ja nii 2014. kui ka 2017. aastal moodustasid kaupad vähemalt kaks kolmandikku kulutustest (joonis 24). Seega, lühiajalised külastajad teevad pigem sisseoste kui tarbivad erinevaid teenuseid. Kui võrrelda 2017. aastat 2014. aastaga siis kaupadele tehtavate kulutuste osatähtsus on oluliselt kahanenud ning teise peamise kulurühma - toitlustuse tähtsus on kasvanud.

Joonis 24. Ühepäevakülastajate kulutuste struktuur väliskülastajate uuringu kohaselt 2014. ja 2017. aastal.

Välisküllastajate kulutused Tallinna välisküllastajate uuringu järgi

Välisküllastajate uuringu kõrval on teiseks allikaks välisküllastajate kulutuste kohta Kantar Emori poolt läbi viidud Tallinna välisküllastajate uuring. Konkreetsel juhul tuginetakse kahele viimasele ehk 2014. ja 2018. aastal läbi viidud uuringule. Keskmised kulutused inimese kohta päevas (nendest, kes tegid kulutusi ja veetsid Tallinnas kuni 14 ööd) olid 2018. aastal 89 eurot, 2014. aastal aga 132 eurot (tabel 4). Sarnaselt välisküllastajate uuringu tulemustele on ka sel juhul keskmised kulutused välituristi kohta ajas vähenenud.

Tabel 4. Tallinna välisküllastajate keskmised kulutused inimese kohta päevas eurodes ja kulutuste struktuur Tallinna välisküllastajate uuringu järgi 2014. ja 2018. aastal*

	2014		2018	
	kulutused, eurot	osakaal, %	kulutused, eurot	osakaal, %
Kulutused kokku	132		89	
majutus	40	23%	43	30%
söök, jook	27	16%	28	20%
sisseostud	55	32%	38	27%
meelelahutus	12	7%	15	11%
muud kulutused	40	23%	17	12%

*Nendest, kes tegid kulutusi ja veetsid Tallinnas kuni 14 ööd

2018. aastal koguti Tallinna välisküllastajate uuringu raames infot ka kruiisireisijate kohta ning selle kohaselt kulutasid nad keskmiselt inimese kohta ühel Tallinnas veedetud päeval 66 eurot.

Käesoleva analüüsi jaoks on täiendavalt 2018. aasta välisküllastajate uuringu andmete põhjal juurde arvatud ka kulutused kogu reisi jooksul, kaasates ka need, kes viibisid Tallinnas rohkem kui 14 ööd. Muuhulgas on eristatud ka ühe- ja mitmepäevaküllastajaid ning juurde on lisatud ka 95% usalduspiirid. Uuringu põhjal kulutasid Tallinna välisküllastajad 2018. aastal keskmiselt 243 eurot. Ühepäevaküllastajad 87 eurot ja mitmepäevaküllastajad 318 eurot (tabel 5).

Tabel 5. Tallinna välisküllastajate kulutused 2018. aastal, eurodes

	Keskväärts, eurot	Alumine usalduspiir	Ülemine usalduspiir	Valimi maht
Kokku	243	225	262	1328
Ühepäevaküllastajad	87	70	105	184
Mitmepäevaküllastajad	318	293	344	761

Kui suure osa Eestis tehtud väliskülastajate kogukulutustest moodustavad Tallinna väliskülastajate kulutused?

Üheks uurimisküsimuseks oli, kui suure osa Eestis tehtud väliskülastajate kogukulutustest moodustavad Tallinna väliskülastajate kulutused. Antud küsimuse puhul on tarvis teada nii kogu Eestit kui ka konkreetselt Tallinna väisanud väliskülastajate arvu kui ka nende tehtud kulutusi ning selle lahendamiseks kombineeritakse kahte andmestikku. Väliskülastajate uuringuga on võimalik hinnata nii Eestit üldiselt kui ka peamiselt Tallinna väisanud välislastide kulutuste suurust, mobiilpositsioneerimisega kogutud andmete põhjal on võimalik leida Eestit ja konkreetselt Tallinna külastanud väliskülastajate arvu. Kuna üks uuring ei võimalda hinnata hilisemaid ja teine andmestik varasemaid aastaid, vaadeldakse 2017. aastat.

Väliskülastajate uuringuga leiti kulutused eraldi I ja II etapi kohta, mis viidi läbi vastavalt 2017. aasta III ja IV kvartalis ning ka mobiilpositsioneerimisega kogutud andmed võimaldavad kvartaalset eristust. Eraldi oli võimalik eristada nii ühe- kui ka mitmepäevakülastajate (kogu)kulutusi ja nende arvu. Olgu meeldetuletuseks rõhutatud, et kulutused on hinnangulised, sest andmetest pole võimalik eristada, kus konkreetne valimiobjekt kulutuse tegi (kas kulutus oli tehtud Tallinnas või mitte). Võttes arvesse väliskülastajate kulutustele leitud 95% usalduspiire, selgub, et hinnanguliselt moodustasid Tallinna väliskülastajate kogukulutused Eestis tehtud kulutustest 2017. aasta:

- III kvartalis (I etapi kulutuste põhjal) 58% - 78%;
- IV kvartalis (II etapi kulutuste põhjal) 69% - 90%;
- Kahe etapi põhjal kokku 62% - 83%.

Käesoleva meetodikaga hinnates moodustavad peamiselt Tallinna väliskülastajate kulutused peaaegu kolmveerandi kogu Eesti näitajast. Siiski tasub meetodiliste piirangute tõttu näitajasse ettevaatlikult suhtuda. Tuginedes Eesti Panga hinnangule on „Ülevaates Tallinna turismitrendidest 2017“ Tallinna osakaaluks Eesti reisiteenuste ekspordist 80%⁷. Tinglikult väljendab reisiteenuste eksport väliskülastajate kulutusi. Reisiteenused hõlmavad välisriigi külastamisel reisija poolt oma tarbeks või kingituseks omandatud kaupu ja teenuseid, sh kohaliku transpordi kasutamist⁸. Nende koostamine põhineb peamiselt mobiilpositsioneerimise ning väliskülastajate uuringuga kogutud andmetel, mida on täiendatud lisaandmeallikatega, sh ettevõtete küsitlus, välisstudengite andmed, piiriületus- ja majutusasutuste statistika, maksu- ja tolliameti maksudeklaratsioonide andmestik.

Eesti reisiteenuste eksport oli 2018. aastal 1,52 miljardit eurot ning võrreldes varasemate aastatega on see kasvanud (2015. aastal 1,35 miljardit eurot)⁹ (joonis 25). Tallinna

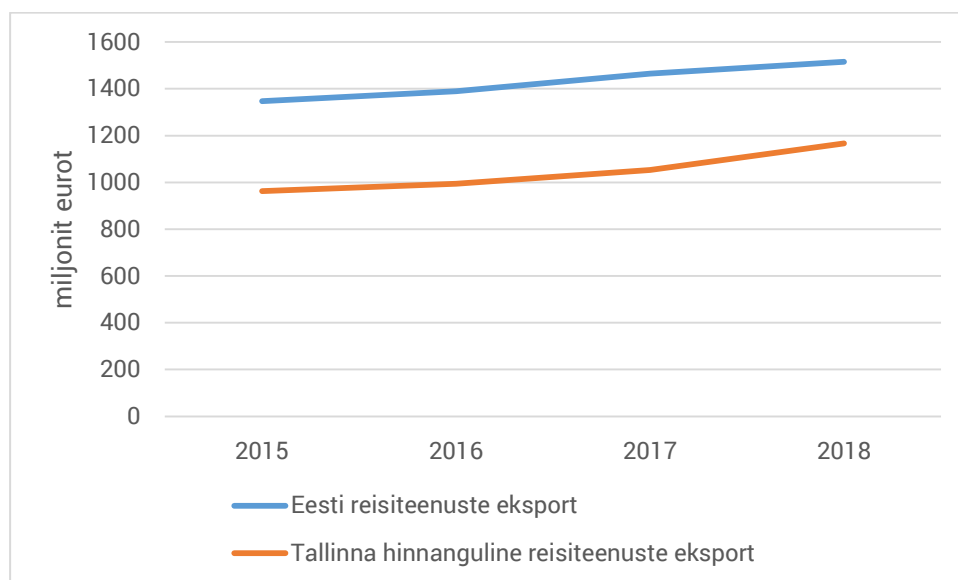
⁷ Alamets, K. Ülevaade Tallinna turismitrendidest 2017. Tallinna Ettevõtlusameti turismiosakond. https://www.visittallinn.ee/static/files/099/ulevaade_tallinna_turismitrendidest_2017_est_1.pdf

⁸ Mõisted ja meetodika. Teenuste eksport (kreedit) ja import (deebet) teenuseliikide kaupa. Eesti Pank. <http://statistika.eestipank.ee/#/et/d/436/moisted-metoodika/1820>

⁹ Teenuste eksport (kreedit) ja import (deebet) teenuseliikide kaupa (miljon eurot). Eesti Pank. <http://statistika.eestipank.ee/#/et/p/436/r/1971/1820>

reisiteenuste ekspordi hindamise aluseks on võetud Tallinna välisküllastajate osatähtsus kogu Eesti välisküllastajatest. Tallinna hinnanguline reisiteenuste eksport oli 2018. aastal 1,17 miljardit eurot.

Joonis 25. Eesti reisiteenuste eksport⁹ Tallinna hinnanguline reisiteenuste eksport, miljonites eurodes, 2015 – 2018

Käesolevas uuringus leitud osatähtsus on iseloomulik eelkõige teisele poolaastale. Samas võib majutusstatistika pealt järeldada, et Tallinnas majutatud välismaalaste osatähtsus kogu Eesti näitajast on teisel poolaastal veidi madalam kui esimesel. Praegusel juhul välisküllastajate uuringu pealt leitud osatähtsuse kasuks räägib see, et erinevalt reisiteenuste ekspordi pealt leitud Tallinna osatähtsusest on esimesel juhul on arvesse võetud ühe- vs mitmepäevaraisijate struktuuri ja nende kulutusi. Sellegipoolest on mõlemal juhul tegemist hinnanguliste näitajatega. Kui aga vaadata detailsemaid kululiike, siis täpseima teabe saab majutuskulutuste kohta.

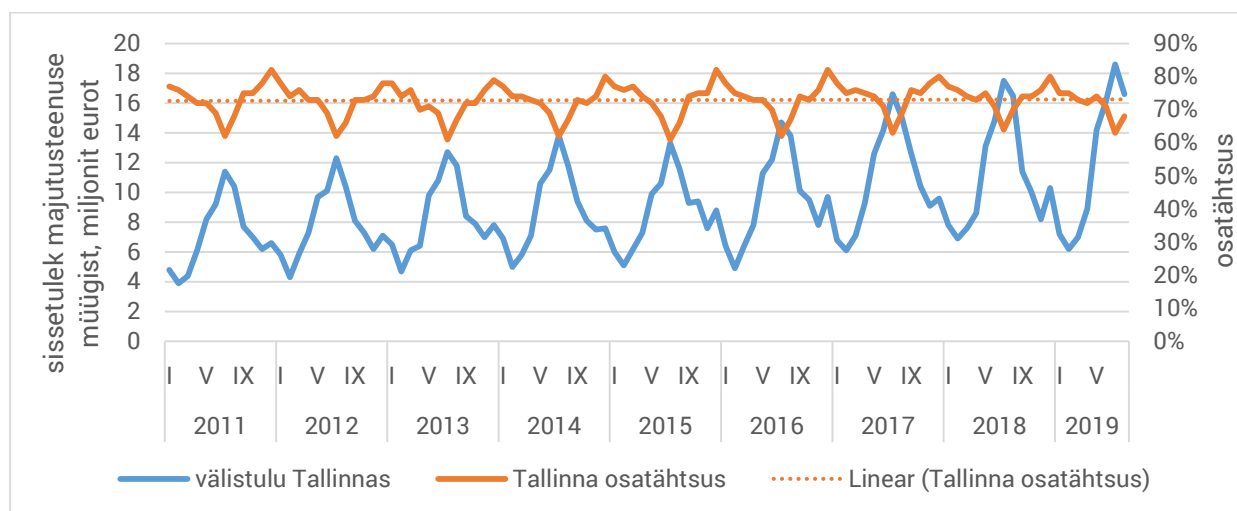
Majutuskulutused

Info majutuskulude kohta majutusasutustes pärineb statistikatöö „Majutustegevus“ raames koostatud üksikandmestikust. Vaadeldud on kuiseid andmeid alates jaanuarist 2011 kuni augustini 2019 ehk tänu andmete olemasolule vaadeldakse värskeimat kui muus analüüsis kasutatavat perioodi. Kuna antud statistikatöö raames ei eristata, kas majutusteenust müüdi sise- või välituristile, on välituristide osatähtsus tuletatud nende ööbimiste arvu kaudu. Täpsemalt, igale majutusasutusele on (igal kuul) arvutatud välismaalaste osatähtsus ööbimistest, millega on läbi korrutatud sissetulek majutusteenuse müügist.

Vaadates arvestuslikku välituristide majutamistest teenitud tulu Tallinnas registreeritud majutusasutustes, esineb kuude lõikes märgatav sesoonsus, kuid üldine trend on kasvav. Tallinnas registreeritud majutusasutustes välituristide majutamistest teenitud tulu tähtsus kogu Eesti näitajast on seevastu kõikunud 70% ligi (joonis 26). Kuigi kuude lõikes esineb

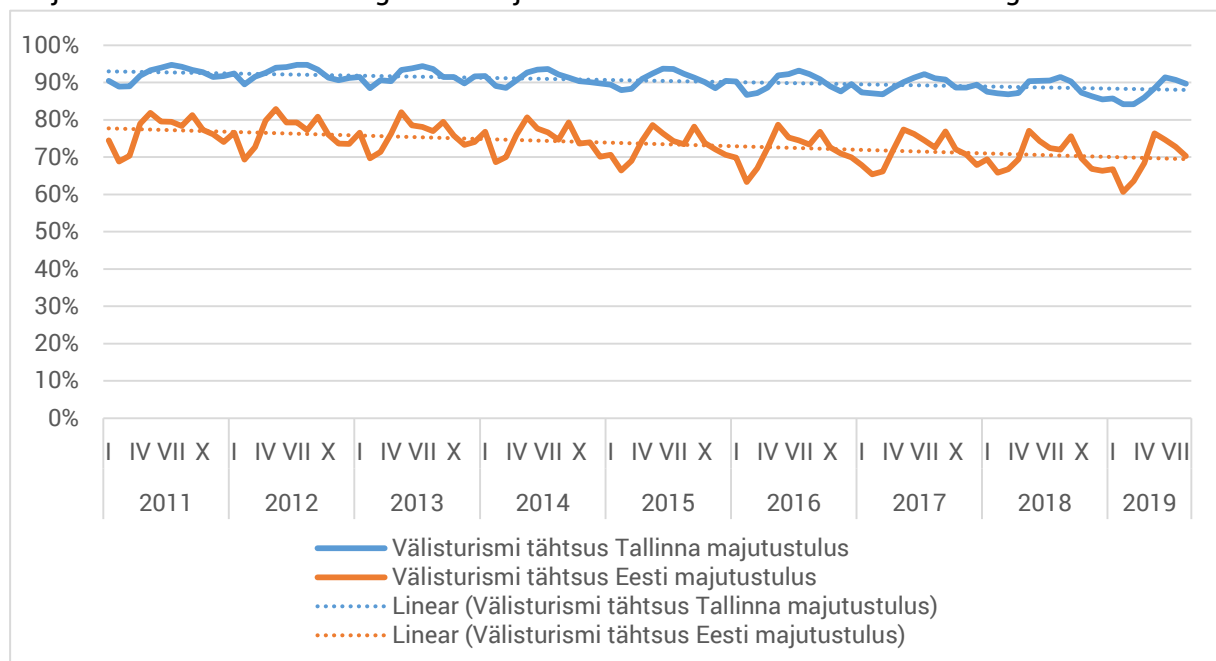
sesoonsus, pikaajalist langus- ega kasvutrendi ei ilmnenud. Asjaolu, et Tallinnas ööbinud välituristide majutustegevusest saadava turismitulu osatähtsus on kõrghooajal veidi madalam, viitab sellele, et Eestis keskmiselt on sesoonsus märksa kõrgem kui konkreetselt Tallinnas. Sellest hoolimata on ka Tallinnas välituristide majutustegevusest saadav turismitulu tippkuudel kaks-kolm korda kõrgem kui madalkuudel. 2018. aastal oli Tallinnas registreeritud majutusasutustes välituristide majutamisest teenitud tulu ligikaudu 133 miljonit eurot.

Joonis 26. Arvestuslik sissetulek majutusteenuse müügist välituristidele Tallinnas (miljonites eurodes) ning Tallinna majutusasutustes teenitud välistulu osatähtsus kogu Eesti näitajast (%) jaanuar 2011 – august 2019

Lõviosa majutusteenuse müügist teenitud sissetulekust pärineb nii Eestis kokku kui ka konkreetselt Tallinnas väliskülastajatelt. Laias laastus ligikaudu kolmveerand Eesti ja 90% Tallinna majutusasutuste majutusteenuse müügist saadud tulust pärineb välituristidelt (joonis 27). Pikemaajalist trendi vaadates on nii Tallinna kui Eesti puhul välituristide majutamisest teenitud tulu tähtsus pigem langenud.

Joonis 27. Välisturismi osatähtsus Tallinna ja kogu Eesti majutusasutuste sissetulekus majutusteenuse müügist jaanuar 2011 – august 2019

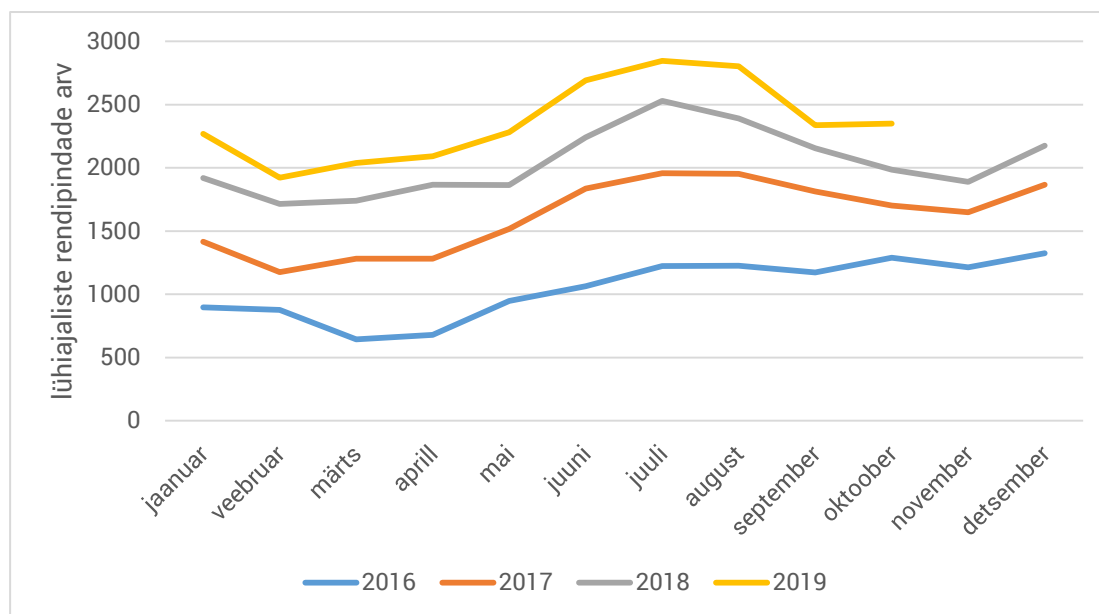

Mitte kõik Tallinna väisavad mitmepäevakülastajad ei kasuta ööbimiseks majutusasutusena registreeritud kohta. Kasvava jagamismajanduse trendi valguses on tõusuteel ka nõ kodumajutuse/külaliskorterite turg, millest paljud pakuvad oma teenust portaali Airbnb.com vahendusel. Käesoleva uuringu raames on kasutusel AirDNA¹⁰ poolt veebikammimise teel kogutud ja töödeldud andmed Tallinnas ja Eestis Airbnb.com portaali vahendusel teenust pakkuvate külaliskorterite kohta.

Portaali airbnb.com kaudu pakutavate lühiajaliste üüripindade arv on aastate võrdluses pidevalt kasvanud. Siiski on nende pakkumises kujunenud mõningane hooajalisus. 2018. aastal pakuti neid Eestis veebruaris 2826 ning tippkuul juulis 4475, aasta varem veebruaris 2044 ja tippkuul augustis 3582¹¹. Tallinnas pakuti neid 2018. aasta veebruaris 1714 (2019. aastal juba 1922), juulis aga 2530 (2019. aasta juulis 2845) (joonis 28).

¹⁰ Rohkem infot leiab siit: <https://www.airdna.co/>

Joonis 28. Portaali airbnb.com kaudu pakutavate lühiajaliste rendipindade arv Tallinnas, 2016 jaanuar – 2019 oktoober

Kogu Eestis broneeriti 2017. aastal airbnb.com kaudu väljaüritavaid kortereid/maju kokku 274811 ööks, 2018. aastal 377421 ööks. Tallinnas broneeriti neid 2017. aastal 207219 ööks, 2018. aastal 282222 ööks, moodustades kummalgi aastal Eesti näitajast ligikaudu 75%. Broneeritud ööde arv on märkimisväärselt kasvanud: Eestis 37% ja Tallinnas 36%. Kogutulu väljaüritavalt korteritelt/majadelt oli Eestis 2017. aastal 20 miljonit ja 2018. aastal 26,9 miljonit eurot. AirDNA hinnangul oli Tallinna külaliskorteri keskmine päevahind 2017. aastal 70,4 eurot öö kohta ja arvestuslik tulu ligi 15 miljonit eurot. 2018. aastal olid näitajad vastavalt 69,3 ja ligi 20 miljonit eurot.¹¹

Tallinna väliskülastajate kogukulutused

Orientiiri Tallinna väliskülastajate kogukulutuste kohta pakuvad varasemalt Eesti Panga poolt ja Tallinna väliskülastajate uuringu raames leitud andmed. Tuginedes Eesti Panga hinnangule oli Tallinna turismitrendide ülevaadetes 2018. aastal Tallinna väliskülastajate kulutusteks hinnatud 960 miljonit eurot. Tallinna väliskülastajate uuringu kohaselt jätsid väliskülastajad (v.a. kruiisireisijad) Tallinnasse 2018. aastal 770-833 miljonit eurot ning kruiisireisijad 19-23 miljonit eurot.

Tallinna väliskülastajate kogukulutuste hindamiseks tuleb kombineerida mitut andmeallikat. Keskkel kohal on nii väliskülastajate uuringu kui ka Tallinna väliskülastajate uuringuga leitud andmed välituristide keskmiste kulutuste kohta ehk vaadeldakse nii 2017. kui ka 2018.

¹¹ Airbnb statistika. Turismiuuringud ja ülevaated. Turismiprofessionaalile. Puhka Eestis.
<https://www.puhkaeestis.ee/et/turismiprofessionaalile/turismiuuringud-ja-ulevaated/airbnb-statistika>

aastat. Eristatakse nii ühe- kui ka mitmepäevakülastajate kulutusi. 2017. aasta puhul on välja toodud ka kulutused liikide lõikes.

Arvutused 2017. aasta kohta baseeruvad väliskülastajate uuringu andmetel, mille puhul on arvestatud kulutuste struktuuri ühe- ja mitmepäevakülastajate lõikes. Eraldi on hinnatud majutuskulusid. Majutusstatistika andmetest on hinnatud tulu majutusteenuse müügist välituristidele. Tuginedes hinnangule airbnb.com kaudu pakutavate pindade üürilt saadud kogutulule ja väliturismi osatähtsusele majutusasutustes on leitud välituristide kulutused muule majutusele Tallinnas. Tallinna väliskülastajate uuringu raames leitud kruisireisijate kogukulutused 2018. aasta kohta on korrigeeritud 2017. aasta kruisireisijate arvuga. Väliskülastajate arv põhineb mobiilpositsioneerimisega leitud mitme- ja ühepäevakülastustel.

Tabel 6. Tallinna väliskülastajate kulutused 2017. aastal

	Keskmine	Alumine	Ülemine
	hinnang	hinnang	hinnang
Ühepäevakülastajate (v.a. kruisituristid) kulutused			
kaubad	127	116	138
toitlustus	38	34	41
transport	15	14	16
tervis	5	5	6
teenused	4	4	5
vaba aeg	4	4	4
Kruisituristide kulutused			
	19	17	21
Ühepäeva kokku	212	193	231
Mitmepäevakülastajate kulutused			
kaubad	152	145	158
majutus	143		
toitlustus	144	138	151
transport	53	51	55
vaba aeg	21	20	22
teenused	10	9	10
tervis	6	6	6
Mitmepäeva kokku	529	512	545
KOKKU	741	705	776
Käibemaks	110	104	116
KOKKU (ilma käibemaksuta)	630	601	660

Hinnanguliselt kulutasid Tallinna väliskülastajad 2017. aastal 705-776 miljonit eurot, neist ühepäevakülastajad 193-231 ja mitmepäevakülastajad 512-545 miljonit eurot (tabel 6).

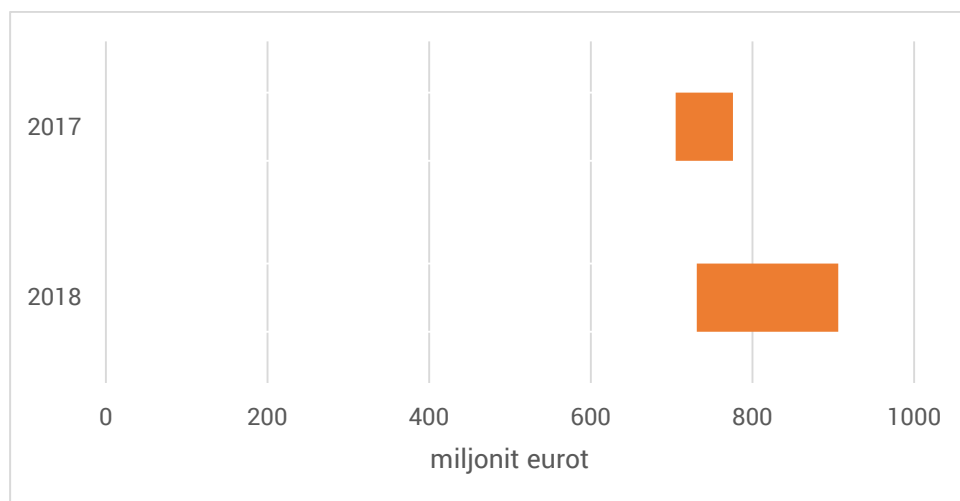
2018. aasta Tallinna väliskülastajate kulutused on leitud peamiselt Tallinna väliskülastajate uuringu andmetel. Valimi ebapiisavuse tõttu pole siin kulutusi liikide lõikes välja toodud. Teised andmeallikad on samad, mis 2017. aasta puhul.

Tabel 7. Tallinna väliskülastajate kulutused 2018. aastal

	Keskmine	Alumine hinnang	Ülemine hinnang
Ühepäevakülastajate (v.a. kruiisituristid) kulutused	181	145	218
Kruiisituristide kulutused	21	19	23
Ühepäeva kokku	202	164	241
Mitmepäevakülastajate kulutused	615	567	665
majutuskulutused	150		
KOKKU	817	731	906
Käibemaks	118	104	133
KOKKU (ilma käibemaksuta)	698	627	773

Tallinna väliskülastajad kulutasid 2018. aastal hinnanguliselt 731-906 miljonit eurot, neist ühepäevakülastajad 164-241 ja mitmepäevakülastajad 567-665 miljonit eurot (tabel 7). Kahe aasta võrdluses on väliskülastajate kogukulutused kasvanud (joonis 29).

Joonis 29. Hinnangulised väliskülastajate kogukulutused Tallinnas 2017. ja 2018. aastal, miljonites eurodes

VÄLISTURISMI MAJANDUSLIK MÕJU

Metoodika lühikirjeldus

Käesoleva analüüsi keskseks uurimisprobleemiks on saada teada välisturismi mõju Tallinna majandusele. Ülesande lahendamiseks võetakse aluseks statistikatöö „Turismi Satelliitkonto“ (käesoleval juhul viidatakse sellele ka kui turismi satelliitarvepidamine), mis hindab turismi otsest ja kaudset mõju Eesti majandusele. Antud statistikatöö kasutamisega kaasnevad aga kitsendused. Olulisimaks neist on asjaolu, et turismi satelliitkontot ei arvutata regionaalsel tasandil, vaid hinnatud on Eesti kokku. Probleemi lahendamiseks hinnatakse Tallinna osatähtsust Eesti majanduses erinevate majandusharude lõikes. Samuti võetakse eelduseks, et kogu Eesti turism on sarnane konkreetset Tallinna turismiga. Viimast toetab raporti eelnevates osades leitu. Tõsiseks probleemiks on ka see, et kuna turismi satelliitkonto koostamise aeg on pikk, pärineb kõige värskem käesoleva analüüsi valmimiseks kasutada olev turismi satelliitkonto 2014. aastast. Hinnangu hilisemate aastate võimaliku käekäigu kohta annavad analüüsi eelnevad osad, aga ka turismiga seonduvate tegevusalade majandusnäitajad. Detailsema ülevaate turismi satelliitkontost leiab raporti lisast 1. Analüüsi järgnevates osades liigitatakse tegevusalad, kasutades turismi satelliitarvepidamise majandusharude klassifikaatorit:

Turismi satelliitarvepidamise majandusharude klassifikaator

Majandusharu	EMTAK 2008 ¹³	Kirjeldus
Turismile omased majandusharud		
Majutus	I 55	Hotellid ja muu sarnane majutus; puhkuse- ja muu lühiajaline majutus; laagriplatsid, vagunelamute ja haagissuvilate parkimisplatsid; muu majutus
Elamukinnisvara üürileandmine	L 68201	Elamukinnisvara üürileandmine ja käitus kodumajapidamiste poolt
Toitlustus	I 56	Toidu ja joogi serveerimine
Raudteevedu	H 491	Sõitjate linnadevaheline raudteevedu
Sõitjate muu maismaavedu	H 493	Sõitjate asulasisene ja linnalähitransport; taksovedu; sõitjate muu mujal liigitamata maismaavedu
Veetransport	H 50	Sõitjate- ja kaubavedu merel, rannavetes ja sisevetel
Õhutransport	H 51	Sõitjate ja kauba õhutransport
Transpordi abitegevused	H 52	Laondus ja veondust abistavad tegevusalad; parklate tegevus
Rentimine ja kasutusrent	N 77	Transpordivahendite rentimine ja kasutusrent; tarbeesemete ja kodumasinade väljaüürimine ja kasutusrent
Reisibürood ja reisikorraldajad	N 79	Reisibüroode ja reisikorraldajate tegevus, reserveerimine ning sellega seotud tegevused
Kultuuritegevus	R 90	Loome-, kunsti- ja meelelahutustegevus

¹³ Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator

	R 91	Raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus
	R 92	Hasartmängude ja kihlvedude korraldamine
Sporditegevus	R 93	Sporditegevus ning lõbustus- ja vaba aja tegevused
Turismiga seotud majandusharud		
	H 494	Kaubavedu maanteel
	G 45	Mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont
	M 74	Muu kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus
Muud majandusharud	A, B, C, D, E, F, G 46, G 47, H 492, H 495, H 53, J, K, L 681, L 683, M (v.a M 74), N 78, N 80, N 81, N 82, O, P, Q, S, T, U	

Turismi satelliitarvepidamise toodete klassifikaator on toodud lisas 1.

Turismile omastes ja turismiga seotud majandusharudes tegutsevate ettevõtete ja töötajate arv

Andmed metoodika lühikirjelduses kirjeldatud turismile omastes ja turismiga seotud majandusharudes tegutsevate ettevõtete ja sealsete töötajate kohta pärinevad statistilisest profiilist, mis on Statistikaametis kasutatav majanduslikult aktiivsete üksuste kogum. Sealt on arvesse võetud üksnes ettevõtted ja FIE-d (füüsilisest isikust ettevõtjad), kes tegutsesid vaatlusperioodil (konkreetsel aastal), kaasa arvatud ka need, kes tegutsesid perioodil ainult osa ajast.

2018. aastal tegutses Tallinnas 10436 turismile omases ja 4597 turismiga seotud majandusharus tegutsevat ettevõtet (tabel 8). Aja jooksul on nende arv kasvanud. Turismile omaste majandusharude hulgas tegutseb enim ettevõtteid elamukinnisvara üürileandmise valdkonnas. Kui võrrelda 2018. ja 2011. aastat, siis suhteliselt enim on kasvanud tegutsevate ettevõtete arv õhutranspordi, majutuse ja sporditegevuse valdkondades.

Tabel 8. Tallinnas registreeritud aktiivsete ettevõtete arv, 2011 – 2018

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Majandusharud kokku	42873	45899	48260	48144	49766	51194	55612	57034
Turismile omased majandusharud	7763	8084	8609	8914	9235	9732	10342	10436
..majutus	156	164	196	194	196	220	256	274
..elamukinnisvara rendileandmine	2114	2226	2311	2335	2416	2576	2769	2794
..toitlustus	861	884	974	991	1060	1119	1197	1248
..raudteevedu	2	2	4	2	2	2	2	2
..sõitjate muu maismaavedu	1193	1205	1316	1445	1558	1592	1518	1508
..veetransport	21	26	29	29	34	36	36	31
..õhustransport	11	10	12	16	15	13	15	21
..transpordi abitegevused	802	869	949	959	934	967	1073	1041
..rentimine ja kasutusrent	580	606	623	657	689	755	818	792
..reisibürood ja reisikorraldajad	347	332	357	346	346	363	391	383
..kultuuritegevus	1224	1282	1310	1369	1388	1441	1527	1597
..sporditegevus	452	478	528	571	597	648	740	745
Turismiga seotud majandusharud	3135	3411	3694	3847	3946	4086	4394	4597
Muud majandusharud	31975	34404	35957	35383	36585	37376	40876	42001

Tallinnas tegutsevates turismile omaste majandusharude ettevõtetes tegutses 2018. aastal 46020 hõivatut (tabel 9). Suurima hõivatute arvuga turismile omane majandusharu on toitlustus, kus 2018. aastal leidis endale rakendust 12227 hõivatut. Antud harus toimus perioodi lõpp- ja algusaastat võrreldes ka korralik kasv. Näitaja oli väikseim õhustranspordis, kus toimus ka kõige olulisem suhteline langus - hõivatute arv oli 2018. aastal (218) ligikaudu kaks korda väiksem kui 2011. aastal (419). Kui võrrelda perioodi algus- ja lõpuaastat, siis nii turismile omastes kui ka turismiga seotud majandusharudes kasvas hõivatute arv kiiremini kui muudes majandusharudes.

Tabel 9. Hõivatute arv Tallinnas registreeritud aktiivsetes ettevõtetes, 2011 – 2018

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Majandusharud kokku	234400	243142	250776	254310	261987	263362	268376	269480
Turismile omased majandusharud	35583	37208	38023	39191	42069	41244	45772	46020
..majutus	3048	3327	3422	3763	4221	3700	3928	3889
..elamukinnisvara rendileandmine	4351	4535	4561	4552	4704	4883	5000	4976
..toitlustus	7534	8169	8866	9282	10949	11353	11957	12227
..sõitjate muu maismaavedu (sh raudteevedu ¹⁴)	5903	5976	5361	5407	5281	5204	4966	4743
..veetransport	752	744	725	695	742	948	3703	3527
..õhutransport	419	450	341	328	334	161	172	218
..transpordi abitegevused	6771	7124	7619	7749	7927	7316	7366	7438
..rentimine ja kasutusrent	1453	1513	1529	1663	1785	1865	2007	1985
..reisibürood ja reisikorraldajad	1519	1576	1624	1550	1571	1501	1644	1705
..kultuuritegevus	2609	2598	2613	2706	2845	2714	3064	3471
..sporditegevus	1224	1196	1362	1496	1710	1599	1965	1841
Turismiga seotud majandusharud	11150	11961	12638	13199	13703	14136	14174	14469
Muud majandusharud	187667	193973	200115	201920	206215	207982	208430	208991

Tallinna väliturismi mõju lisandväärtusele

Väliturismi mõju analüüsil on oluline vaadata ka lisandväärtust ehk tootmisprotsessis lisandunud väärtust. Majandusse loodud uus väärtus võimaldab seeläbi tõsta ühiskonna heaolu (näiteks kasvõi läbi palgakasvu). Turismi satelliitkonto kohaselt oli turismi osatähtsus kogu majanduse lisandväärtuses 2014. aastal 4,8% ning turismile omastes majandusharudes 19,7%. Võrreldes eelnevate aastatega on see kasvanud. Käesoleval juhul on satelliitkontoga kogutud andmeid analüüsitud sellisel viisil, et oleks võimalik hinnata väliturismi mõju Tallinna lisandväärtusele. Selleks leitakse esmalt Tallinna osatähtsus Eesti majanduses erinevate turismi satelliitkontos liigitatud majandusharude lõikes. Regionaalset SKP-d nõnda detailselt ei avaldata, mistõttu tuginetakse antud juhul kahele alternatiivsele andmeallikale:

- Esimesel juhul võetakse aluseks käibedeklaratsiooniga (KMD) kogutud andmed, mille pealt on leitud, kui suure osa erinevate majandusharude käibest on deklareerinud Tallinnas registreeritud ettevõtted. Vaadeldakse aastaid 2011-2014.
- Teisel juhul on aluseks võetud ettevõtete poolt Statistikaametile esitatav aruanne „Ettevõtte kompleksne kalendriaasta aruanne EKOMAR“. Tallinna iseloomustab

¹⁴ Konfidentsiaalsusnõuete tõttu on raudteeveo tegevusala andmed esitatud koos sõitjate muu maismaaveo tegevusala andmetega.

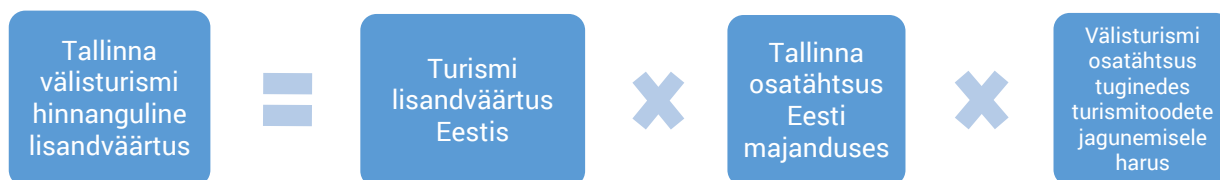
EKOMARi pealt arvatud Tallinnas registreeritud ettevõtete müügitulu tähtsus konkreetse majandusharu kogu Eesti näitajast. Vaadeldakse aastaid 2013-2014.

Eristamaks konkreetset Tallinnas registreeritud ettevõtete andmeid on esiteks nii KMD kui ka EKOMARi andmed ühendatud statistilise profiiliga.

Teise etapina leiti, kui suure osa turismi lisandväärtusest peaks omistama otseselt väliskülastajatele. Selleks leiti esmalt turismitoodangu jagunemine konkreetsetes harudes: kui suur on erinevate toodete osakaal harus (aluseks on tabel RAS0002¹⁵). Seejärel korrutati osakaal läbi kordajaga, mis näitab, kui suure osa konkreetse toote kulutustest moodustasid mitteresidentide poolt tehtud kulutused (aluseks on tabel RAS0001¹⁶). Saadud kordajad summeeriti iga haru lõikes. Olgu rõhutatud, et need kordajad iseloomustavad kogu Eesti, mitte konkreetset Tallinna olukorda ehk edasises analüüsis on need põhimõtted esitatud Tallinna linna kohta.

Majutuse majandusharu puhul on väliturismi kordajad leitud teisiti kui teiste harude puhul. Seal on tuginetud eelnevalt majutuskulutuste osas kirjeldatud meetodile, millega leiti välistulu osakaal sissetulekust majutusteenuse müügist. Kuna antud juhul on aluseks majutusettevõtete üksikandmed, iseloomustavad need autori hinnangul konkreetset Tallinna olukorda paremini.

Korrutades Tallinna majanduse osatähtsust iseloomustavad, väliturismi osatähtsust kirjeldavad ning turismi satelliitkontos avaldatud näitajad, leiti Tallinna väliturismi lisandväärtus. Kokkuvõtvalt nägi arvutuskäik välja järgmine:

Esimese variandiga ehk käibedeklaratsiooni alusel hinnatud Tallinna väliturismi lisandväärtus oli 2014. aastal 418 miljonit eurot (tabel 10). Võrreldes eelnevate aastatega on seda tunduvalt enam – näitaja oli veerandi võrra suurem kui aasta varem ja poole võrra suurem kui 2011. aastal. Suurema osa lisandväärtusest – 2014. aastal 71% - andnud turismile omased majandusharud. Kõige olulisema panuse lisandväärtuse kasvu on andnud elamukinnisvara rendileandmise tegevusala.

¹⁵ <http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=RAS0002>

¹⁶ <http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=RAS0001>

Tabel 10. Tallinna väliturismi hinnanguline lisandväärtus (Tallinna osatähtsus on hinnatud KMD alusel), miljonites eurodes, 2011 – 2014

	2011	2012	2013	2014
Majandusharud kokku	267,4	284,6	333,4	417,9
Turismile omased majandusharud	195,1	205,8	240,3	298,4
..majutus	55,1	60,6	61,5	63,9
..elamukinnisvara rendileandmine	26,5	27,0	41,1	81,1
..toitlustus	31,3	35,2	48,1	52,6
..raudteevedu	0,3	0,4	0,7	0,5
..sõitjate muu maismaavedu	7,6	8,1	7,9	8,1
..veetransport	43,3	40,9	37,4	43,6
..õhustransport	4,9	2,6	9,1	9,3
..transpordi abitegevused	3,2	3,1	4,1	4,1
..rentimine ja kasutusrent	1,0	1,4	1,3	1,5
..reisibürood ja reisikorraldajad	9,2	11,1	12,1	13,3
..kultuuritegevus	11,4	13,7	15,1	17,9
..sporditegevus	1,4	1,7	1,9	2,3
Turismiga seotud majandusharud	1,9	1,7	2,4	2,9
Muud majandusharud	70,4	77,0	90,7	116,5

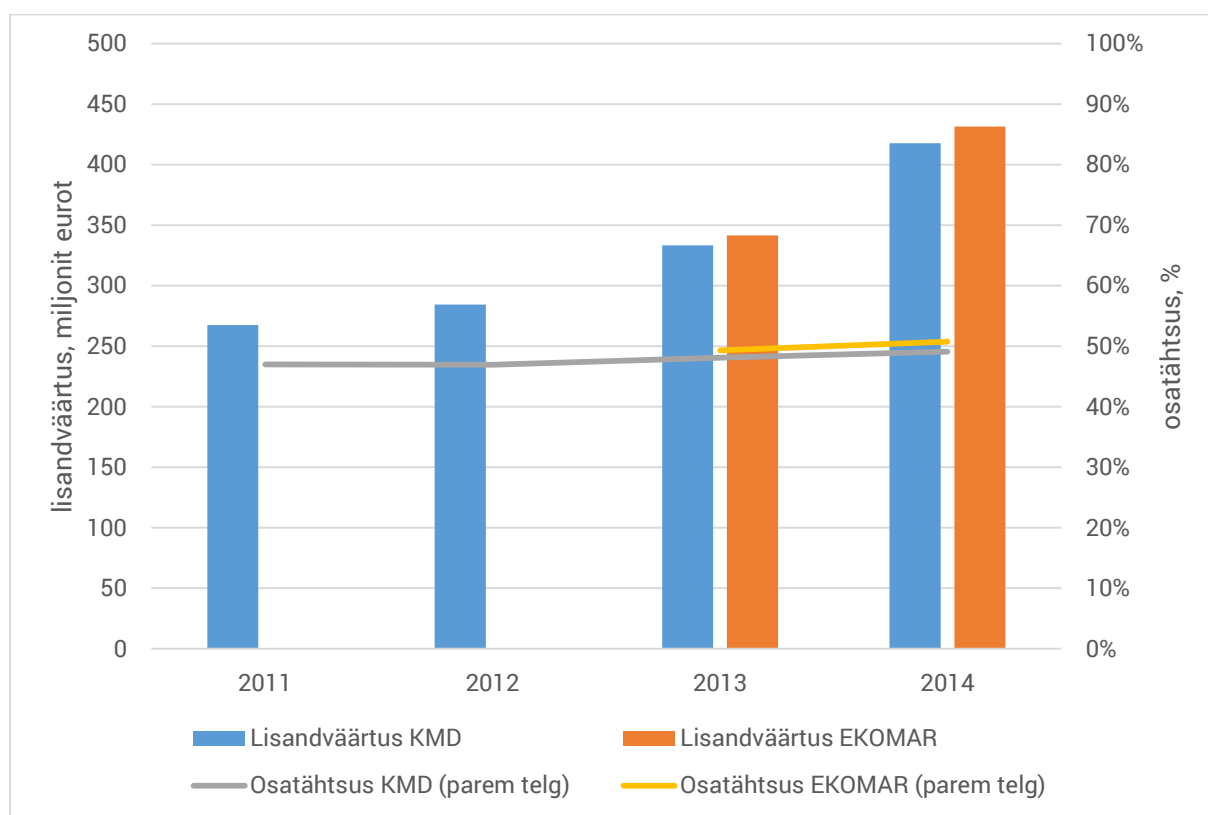
Tabel 11. Tallinna väliturismi lisandväärtus (Tallinna osatähtsus on hinnatud EKOMARi alusel), miljonites eurodes, 2013 – 2014

	2013	2014
Majandusharud kokku	341,7	431,6
Turismile omased majandusharud	247,3	309,6
..majutus	67,1	69,4
..elamukinnisvara rendileandmine	39,5	83,8
..toitlustus	45,5	51,6
..raudteevedu	0,5	0,7
..sõitjate muu maismaavedu	8,6	7,9
..veetransport	37,8	44,0
..õhustransport	9,1	9,3
..transpordi abitegevused	3,9	4,0
..rentimine ja kasutusrent	1,4	1,5
..reisibürood ja reisikorraldajad	12,2	12,7
..kultuuritegevus	19,6	21,8
..sporditegevus	1,9	2,7
Turismiga seotud majandusharud	2,1	2,6
Muud majandusharud	92,3	119,4

Tuginedes EKOMARi andmetele on hinnanguline Tallinna väliturismi lisandväärtus veidi kõrgem (2014. aastal ligi 432 miljonit eurot), kuid suurusjärg on sarnane (tabel 11). Ka turismile omaste majandusharude lõikes olulisi erinevusi ei esine. Seega, hinnanguliselt oli Tallinna väliturismi lisandväärtus 2014. aastal 418 – 432 miljonit eurot.

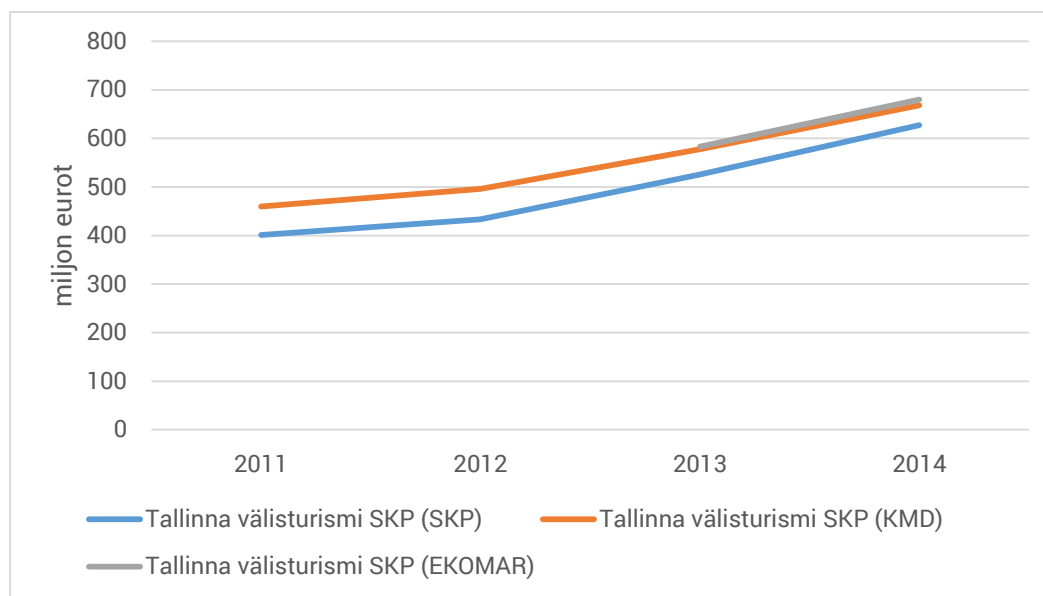
Tallinna väliturismile omistatava lisandväärtuse kõige olulisemateks allikateks turismile omaste majandusharude hulgas olid elamukinnisvara rendileandmine, majutus, toidlustus ja veetransport. Kasutades nii käibedeklaratsiooni kui ka EKOMARi põhjal leitud hinnangut Tallinna osatähtsusele Eesti majanduses, võib väita, et Tallinna väliturismi osatähtsus kogu Eesti turismi lisandväärtusest moodustab ligikaudu poole (joonis 30). Näitaja on aastate 2012-2014 lõikes pigem kasvanud.

Joonis 30. Tallinna väliturismi lisandväärtus (miljonites eurodes) ja selle osatähtsus Eesti turismi lisandväärtusest (%), 2011 – 2014

Eelnev analüüs sektorite lõikes arvestas väliturismi otsest mõju. Samas kaasneb turismiga ka mitmeid kaudseid mõjusid. Turismi satelliitkonto võimaldab hinnata turismimajanduse otsest ja kaudset mõju majanduses tervikuna. Selgitamiseks Tallinna väliturismi otsest ja kaudset mõju, on aluseks võetud kogu Eesti turismi sisemajanduse koguprodukt (mis lisaks lisandväärtusele hõlmab ka neto-tootemakse), mis on läbi korrutatud väliturismi hinnangulise osakaaluga. Konkreetselt Tallinna osatähtsuse selgitamiseks on kasutatud kolme lähenemist: regionaalne SKP, KMD ja EKOMAR.

Joonis 31. Tallinna välisturismi hinnanguline SKP, arvestades nii otseseid kui kaudseid mõjusid, 2011 – 2014

Arvestades nii otseseid kui ka kaudseid mõjusid oli Tallinna välisturismi SKP 2014. aastal hinnanguliselt 628-680 miljonit eurot, moodustades Tallinna SKP-st 6% (joonis 31). See tähendab, et välisturismi panus Tallinna majanduses lisandunud väärtusest on 6%. Võrreldes varasemate aastatega väärtus selgelt kasvanud (2011. aastal oli see 401-460 miljonit eurot), kasvanud on ka osatähtsus.

Tallinna välisturismi mõju ametikohtadele

Kuna turismi satelliitkontos avaldatakse ka külastajate teenindamisega seotud ametikohtade arvu, võeti aluseks lisandväärtuse puhul rakendatud meetodika ning arvutati Tallinna välisturismi mõju ametikohtadele. Näitaja on avaldatud üksnes turismile omastes majandusharudes.

Võttes aluseks käibedeklaratsiooni andmed oli Tallinna välisturismiga 2014. aastal turismile omastes majandusharudes seotud hinnanguliselt 11649 ametikohta (tabelis 12). Näitaja oli väiksem kui aasta varem, kuid suurem kui 2011. aastal. Nähtus, kus lisandväärtus kasvab, kuigi hõivatute arv väheneb, viitab suurenevale lisandväärtusele hõivatu kohta ehk tootlikkuse kasvule. Kõige olulisemateks hõive pakkujateks on toitlustus ja majutus. Võrreldes perioodi alg- ja lõppaastat on ametikohtade arv enim kasvanud toitlustuses.

Tabel 12. Tallinna välisturismiga seonduvate ametikohtade arv turismile omastes majandusharudes (KMD alusel), 2011 – 2014

	2011	2012	2013	2014
Turismile omased majandusharud	11527	11661	11847	11649
..majutus	3061	3142	3003	2990
..elamukinnisvara rendileandmine	.	.	.	.
..toitlustus	3740	3768	4210	4100
..sõitjate muu maismaavedu (sh raudteevedu ¹⁷)	835	835	825	743
..veetransport	1413	1328	1310	1295
..õhutransport	257	284	214	130
..transpordi abitegevused	445	452	428	395
..rentimine ja kasutusrent	7	9	8	9
..reisibürood ja reisikorraldajad	533	569	600	660
..kultuuritegevus	1112	1155	1119	1192
..sporditegevus	123	120	129	133

Sarnaselt lisandväärtusele on EKOMARi alusel leitud Tallinna välisturismiga seonduvaid ametikohti turismile omastes majandusharudes veidi enam – 2014. aastal 12083 (tabel 13). Sarnane on ka see, et võrreldes eelneva aastaga on näitaja väiksem.

Tabel 13. Tallinna välisturismiga seonduvate ametikohtade arv turismile omastes majandusharudes (EKOMARi alusel), 2013 – 2014

	2013	2014
Turismile omased majandusharud	12293	12083
..majutus	3275	3247
..elamukinnisvara rendileandmine	.	.
..toitlustus	3982	4025
..sõitjate muu maismaavedu (sh raudteevedu ¹⁸)	884	743
..veetransport	1326	1307
..õhutransport	214	130
..transpordi abitegevused	409	389
..rentimine ja kasutusrent	8	9
..reisibürood ja reisikorraldajad	608	633
..kultuuritegevus	1454	1448
..sporditegevus	133	152

¹⁷ Konfidentsiaalsusnõuete tõttu on raudteeveo tegevusala andmed esitatud koos sõitjate muu maismaaveo tegevusala andmetega.

¹⁸ Konfidentsiaalsusnõuete tõttu on raudteeveo tegevusala andmed esitatud koos sõitjate muu maismaaveo tegevusala andmetega.

Turismile omastes harudes moodustas tinglikult välisturismile omistatavate ametikohtade arv 2014. aastal ligikaudu 30% kõigist antud harudes Tallinna ettevõtetes hõivatute arvust. Nende osatähtsus kõigist Tallinna ettevõtetes hõivatutest moodustas 5%. Aja jooksul on osatähtsus pigem vähenenud.

Mõju müügitulule

Tallinna välisturismi mõju müügitulule on hinnatud aruande „Ettevõtte kompleksne kalendriaasta aruanne EKOMAR“ põhjal. Selleks on agregeeritud Tallinnas registreeritud ettevõtete müügitulu turismi satelliitkontos kasutatud majandusharude lõikes. Detailsemalt on aruande EKOMAR kohta kirjas analüüsi lisas.

Selleks, et hinnata konkreetselt välisturismile omistatava müügitulu osatähtsust, on leitud turismi ja sealhulgas ka välisturismi osatähtsus turismi satelliitkonto põhjal. Tallinna välisturismile omistatav müügitulu oli 2014. aastal 1,07 miljardit ja 2013. aastal 0,93 miljardit eurot (tabel 14). Turismile omistatavates harudes oli EKOMARi põhjal arvutatud müügitulu 2014. aastal hinnanguliselt 565 miljonit ja 2013. aastal 535 miljonit eurot. Kõige olulisemateks müügitulu allikateks olid veetransport, majutus ja toitlustus.

Tabel 14. Hinnanguliselt väliskülastajatele omistatav müügitulu EKOMARi alusel, miljonites eurodes, 2013 – 2014

	2013	2014
Majandusharud kokku	926,3	1073,6
Turismile omased majandusharud	534,6	565,2
..majutus	127,3	132,3
..elamukinnisvara rendileandmine	35,7	70,2
..toitlustus	111,2	124,6
..sõitjate muu maismaavedu (sh raudteevedu ¹⁹)	12,5	8,9
..veetransport	187,3	185,3
..õhutransport	60,4	41,9
..transpordi abitegevused	13,8	12
..rentimine ja kasutusrent	2,7	2,7
..reisibürood ja reisikorraldajad	59,3	79,8
..kultuuritegevus	22,6	22,6
..sporditegevus	1,8	2,6
Turismiga seotud majandusharud	10,1	12,4
Muud majandusharud	293,5	364,5

¹⁹ Konfidentsiaalsusnõuete tõttu on raudteeveo tegevusala andmed esitatud koos sõitjate muu maismaaveo tegevusala andmetega.

Kuigi konkreetselt väliturismi mõju on võimalik hinnata üksnes 2013. ja 2014. aasta kohta, saab vaadata, kuidas on muutunud müügitulu harude lõikes järgnevatel aastatel (tabel 15). Müügitulu turismile omastes majandusharudes on kasvanud sarnases tempos kõigi majandusharude näitajaga ehk aastatel 2013 – 2017 on püsinud 15% juures. Turismile omastest tegevusaladest on müügitulu 2017. aastal võrreldes 2013. aastaga enim kasvanud absoluutväärtusena elamukinnisvara rendileandmise, suhteliselt aga reisibüroode ja reisikorraldajate tegevusalal.

Tabel 15. Müügitulu EKOMARi alusel, miljonites eurodes, 2013 – 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Majandusharud kokku	30255	30382	30108	30988	33845
Turismile omased majandusharud	4402	4249	4136	4340	4949
..majutus	167	174	180	180	194
..elamukinnisvara rendileandmine	628	723	761	706	813
..toitlustus	256	276	294	324	369
..sõitjate muu maismaavedu (sh raudteevedu ²⁰)	124	86	76	76	85
..veetransport	522	516	537	532	634
..õhutransport	127	133	135	112	177
..transpordi abitegevused	1929	1683	1486	1688	1829
..rentimine ja kasutusrent	283	249	228	250	293
..reisibürood ja reisikorraldajad	147	184	206	218	291
..kultuuritegevus	163	151	151	162	180
..sporditegevus	57	75	84	93	85
Turismiga seotud majandusharud	1866	1939	2155	2408	2649
Muud majandusharud	23987	24193	23817	24240	26247

Tööjõukulud väliskülastajaid teenindavates majandusharudes

Üheks uurimisküsimuseks oli saada teada, kui suur on töötajate keskmine tööjõukulu väliskülastajaid teenindavates majandusharudes. Soovitu leidmiseks on tuginetud EKOMARiga kogutud Tallinnas registreeritud ettevõtete andmetele, kus tööjõukulud kokku on jagatud tööga hõivatud isikute arvuga. Nende hulgas on ka osalise tööajaga töötavad isikud. Tulemused on toodud turismi satelliitkontos kasutatud majandusharude lõikes.

Keskmine tööjõukulu hõivatu kohta oli turismile omastes majandusharudes 2017. aastal 15996 eurot, mida on vähem kui kõigis majandusharudes keskmiselt (17367 eurot) (tabel 16).

²⁰ Konfidentsiaalsusnõuete tõttu on raudteeveo tegevusala andmed esitatud koos sõitjate muu maismaaveo tegevusala andmetega.

Turismile omastes majandusharudes oli kõrgeim keskmine töajõukulu hõivatu kohta õhutranspordi, madalaim sporditegevuse tegevusalal.

Tabel 16. Keskmised töajõukulud hõivatu kohta, eurodes, 2013 – 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Majandusharud kokku	14196	15030	15587	16459	17367
Turismile omased majandusharud	13242	13924	14346	14765	15996
..majutus	11376	11838	12605	13781	15042
..elamukinnisvara rendileandmine	8133	8841	9637	10086	10782
..toitlustus	8173	8759	8842	9725	10219
..raudteevedu	...	...	...	...	...
..sõitjate muu maismaavedu	10955	11487	11189	11662	12756
..veetransport	22624	27693	26947	32399	27267
..õhutransport	30615	42594	54869	44930	32986
..transpordi abitegevused	21214	21824	22408	22755	23523
..rentimine ja kasutusrent	16717	16288	16210	16329	16575
..reisibürood ja reisikorraldajad	15577	17237	17086	17237	17709
..kultuuritegevus	11925	12948	13108	12652	14617
..sporditegevus	7733	8373	8791	9617	9559
Turismiga seotud majandusharud	12523	13688	14061	14931	15379
Muud majandusharud	14492	15336	15940	16894	17810

Tallinna väliturismi mõju tulumaksule

Olemasolevate andmete pealt on võimalik leida Tallinna väliturismi mõju arvestatud tulumaksule 2013. ja 2014. aastal turismi satelliitkontos kasutatud harude lõikes. Kasutatud on statistilise profiiliga kombineeritud maksudeklaratsiooni TSD (tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsiooni) andmeid. Konkreetsemalt on leitud Tallinnas registreeritud ettevõtete poolt tehtud väljamaksete (töötasu ja juhatuse liikme tasu) pealt arvestatud tulumaks. Võttes arvesse turismi osatähtsust harus ning hinnangulist väliturismi osatähtsust, on väliturismist tingitud hinnanguliseks tulumaksuks arvestatud 2013. aastal 19,6 ja 2014. aastal 24,4 miljonit eurot (tabel 17). Turismile omastest harudest olid suurimateks tulumaksuallikateks toitlustus ja majutus.

Tabel 17. Välisturismile omistatav hinnanguline arvestatud tulumaks Tallinnas registreeritud ettevõtetes 2013 ja 2014, tuhandetes eurodes

	2013	2014
Majandusharud kokku	19573,0	24448,5
Turismile omased majandusharud	7777,4	9256,6
..majutus	3345,7	3656,8
..elamukinnisvara rendileandmine	290,0	544,6
..toitlustus	3329,4	4030,1
..sõitjate muu maismaavedu (sh raudteevedu ²¹)	660,4	662,9
..veetransport	764,3	801,3
..õhustransport	804,1	517,3
..transpordi abitegevused	145,1	154,7
..rentimine ja kasutusrent	30,6	35,3
..reisibürood ja reisikorraldajad	1152,3	1320,4
..kultuuritegevus	1024,3	1222,5
..sporditegevus	89,3	116,9
Turismiga seotud majandusharud	101,6	132,9
Muud majandusharud	6809,0	9062,7

Kuna Tallinnas registreeritud ettevõtetes töötavad ka mittetallinlased, kelle tulumaks laekub teistesse kohalikesse omavalitsusüksustesse, on eraldi välja arvatud ka Tallinnas registreeritud ettevõtetes töötavatele ja tallinlasena registreeritud isikutele arvestatud tulumaks. Ka nende puhul on võetud arvesse turismi osatähtsust harus ja hinnangulist välisturismi osatähtsust. Välisturismile omistatav tulumaks, mis on arvestatud Tallinna ettevõtete töötajatele, kes on registreeritud ka Tallinna elanikena, oli 2014. aastal 13,3 miljonit eurot (tabel 18).

²¹ Konfidentsiaalsusnõuete tõttu on raudteeveo tegevusala andmed esitatud koos sõitjate muu maismaaveo tegevusala andmetega.

Tabel 18. Välisurismile omistatav hinnanguline tulumaks, mis on arvestatud Tallinnas registreeritud ettevõtetes Tallinnas elanikena registreeritud töötajatele, tuhandetes eurodes, 2013 ja 2014

	2013	2014
Majandusharud kokku	10443,3	13349,8
Turismile omased majandusharud	4839,0	5932,6
..majutus	2268,0	2542,6
..elamukinnisvara rendileandmine	192,5	366,8
..toitlustus	2089,9	2664,0
..sõitjate muu maismaavedu (sh raudteevedu ²²)	433,4	457,2
..veetransport	423,1	441,1
..õhustransport	391,9	255,1
..transpordi abitegevused	88,2	95,7
..rentimine ja kasutusrent	13,7	17,1
..reisibürood ja reisikorraldajad	723,9	865,1
..kultuuritegevus	698,3	852,5
..sporditegevus	56,8	76,9
Turismiga seotud majandusharud	47,6	62,2
Muud majandusharud	3578,6	4873,4

Järgnevat aastate kohta on olemas kõigi tööjõumaksude (lisaks tulumaksule ka sotsiaalmaksu, kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmaksu) andmed. Tallinnas registreeritud turismile omastes majandusharudes tegutsevate ettevõtete poolt tehtud väljamaksetelt laekus 2018. aastal tööjõumakse 269 miljoni euro väärtuses (tabel 19). 2015. aastal oli näitaja 229 miljonit eurot. Turismile omastest harudest oli olulisimaks tööjõumaksuallikaks transpordi abitegevused, kus 2018. aastal arvestati tööjõumakse 67 miljoni euro eest. Võrreldes eelneva kolme aastaga, pole seal summa kasvanud. Kui võrrelda 2018. aastat 2015. aastaga, siis absoluutväärtuses on turismile omastest harudest suurim kasv toimunud toitlustuses, suhtelises mõttes aga veetranspordi puhul. Arvestatud tööjõumaksud on turismile omastes harudes kasvanud sarnase tempoga kui majandusharudes kokku.

²² Konfidentsiaalsusnõuete tõttu on raudteeveo tegevusala andmed esitatud koos sõitjate muu maismaaveo tegevusala andmetega.

Tabel 19. Tööjõumaksud, mis on arvestatud Tallinnas registreeritud ettevõtetele, miljonites eurodes, 2015 – 2018

	2015	2016	2017	2018
Majandusharud kokku	2074,8	2226,5	2413,4	2439,3
Turismile omased majandusharud	229,4	239,7	264,2	268,8
..majutus	18,0	19,1	20,7	20,5
..elamukinnisvara rendileandmine	17,3	19,3	20,8	21,5
..toitlustus	34,0	37,6	43,1	43,6
..sõitjate muu maismaavedu (sh raudteevedu ²³)	21,7	22,2	23,9	23,2
..veetransport	7,6	10,4	11,4	11,7
..õhustransport	5,0	2,6	2,7	3,3
..transpordi abitegevused	66,2	65,8	68,5	66,9
..rentimine ja kasutusrent	10,5	11,3	13,4	14,0
..reisibürood ja reisikorraldajad	9,6	9,2	10,7	11,6
..kultuuritegevus	26,8	27,9	31,4	34,4
..sporditegevus	12,7	14,3	17,7	18,0
Turismiga seotud majandusharud	68,8	75,5	78,7	84,1
Muud majandusharud	1776,7	1911,2	2070,5	2086,4

Tallinna väliturismi mõju käibedeklaratsiooni pealt arvatud käibemaksule

Lisaks tööjõumaksudele on sarnase metoodikaga võimalik hinnata ka Tallinna väliturismi mõju käibemaksule. Kuigi hinnanguline käibemaks on välja toodud peatükis „Tallinna väliskülastajate kogukulutused“, võimaldab siinne metoodika hinnata arvestuslikku käibemaksu turismi satelliitkontos kasutatud majandusharude lõikes. Aluseks on võetud Tallinnas registreeritud ettevõtete poolt esitatud käibedeklaratsiooni andmed tasumisele kuuluva käibemaksu kohta.

Kasutades peatükis „Tallinna väliturismi mõju lisandväärtusele“ kirjeldatud metoodikat, tuleb väliturismile omistatava tasumisele kuuluva käibemaksu väärtuseks Tallinna ettevõtetes 2014. aastal 55,4 miljonit eurot (tabel 20). Sellest turismile omaste majandusharude väärtus moodustas 41%. Aja jooksul ei ole viimase osatähtsus oluliselt muutunud. Kõige suurema panuse käibemaksu on andnud toitlustuse tegevusala. Olulisima kasvu on teinud aga elamukinnisvara rendileandmise tegevusala, kus 2014. aastal oli käibemaksu väärtus kolm korda kõrgem kui 2011. aastal. On ka valdkondi, kus näitaja on vähenenud, näiteks reisibüroode ja reisikorraldajate, aga ka sõitjate muu maismaaveo (sh raudteeveo) tegevusala.

²³ Konfidentsiaalsusnõuete tõttu on raudteeveo tegevusala andmed esitatud koos sõitjate muu maismaaveo tegevusala andmetega.

Tabel 20. Välisurismile omistatav hinnanguline tasumisele kuuluv käibemaks Tallinnas registreeritud ettevõtetes, tuhandetes eurodes, 2011 – 2014

	2011	2012	2013	2014
Majandusharud kokku	36456,4	39825,7	46930,3	55391,1
Turismile omased majandusharud	14846,5	16128,6	19979	22532,9
..majutus	3451,6	3716,6	3682,6	3801,1
..elamukinnisvara rendileandmine	2356,5	2419,8	3794,9	7248,7
..toitlustus	6231,7	6677,3	8634,1	9690,8
..sõitjate muu maismaavedu (sh raudteevedu ²⁴)	376,1	392,7	415,9	333,2
..veetransport	4603,6	3998,7	5021,7	4948,2
..õhustransport	0,2	1,2	6,2	10
..transpordi abitegevused	62,7	86,1	183,2	152,6
..rentimine ja kasutusrent	124,6	165,6	152	170,9
..reisibürood ja reisikorraldajad	1744,4	1888	1794,8	1557,5
..kultuuritegevus	375,5	607	738,7	746,9
..sporditegevus	106	129	131,9	194,7
Turismiga seotud majandusharud	528,8	482,9	645,2	907,1
Muud majandusharud	11701,5	13330,9	15287,4	18930,4

Andmed võimaldavad hinnata ka tasumisele kuuluva ja enammakstud käibemaksu vahet. Omistades selle välisurismile, oli vahe väärtuseks 2014. aastal 38,7 miljonit eurot. Aastate jooksul on see kasvanud: 2011. aastal oli see 23,7 miljonit, 2012. aastal 27 miljonit ja 2013. aastal 31,5 miljonit eurot.

Muud turismile omaseid majandusharusid iseloomustavad majandusnäitajad

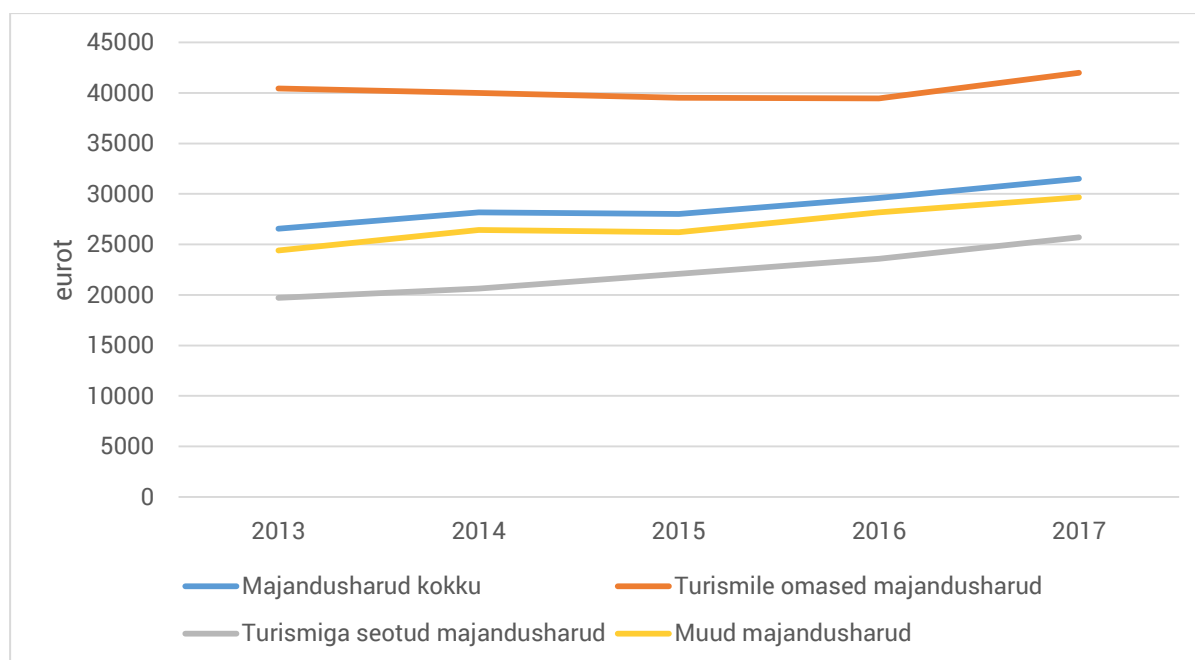
Andmete olemasolu võimaldab välja tuua ka täiendavaid majandusnäitajaid. Seega hinnatakse turismile omaste majandusharude käekäiku EKOMARi andmete pealt arvutatud lisandväärtusega hõivatu kohta ja müügitulu rentaablusega. Neist esimene peegeldab tööjõu tootlikkust ning lisandväärtuse arvutamise valem on toodud raporti lisas. Teine näitaja väljendab kasumlikkust ehk aruandeaasta kasumi (või kahjumi) ja müügitulu suhet.

Turismile omastes majandusharudes on lisandväärtus hõivatu kohta olnud aastatel 2013 - 2017 kõrgem kui kõigis teistes vaadeldud majandusharudes (joonis 32). Väga olulise panuse turismile omaste harude kõrgesse lisandväärtusesse annavad elamukinnisvara rendileandmise, transpordi abitegevuste ning rentimise ja kasutusrendi tegevusalad. Samas kuulub turismile omaste majandusharude rühma ka tööjõumahukaid tegevusalasid, mille puhul lisandväärtus hõivatu kohta on madal, näiteks toitlustus. Arenenud majandustes

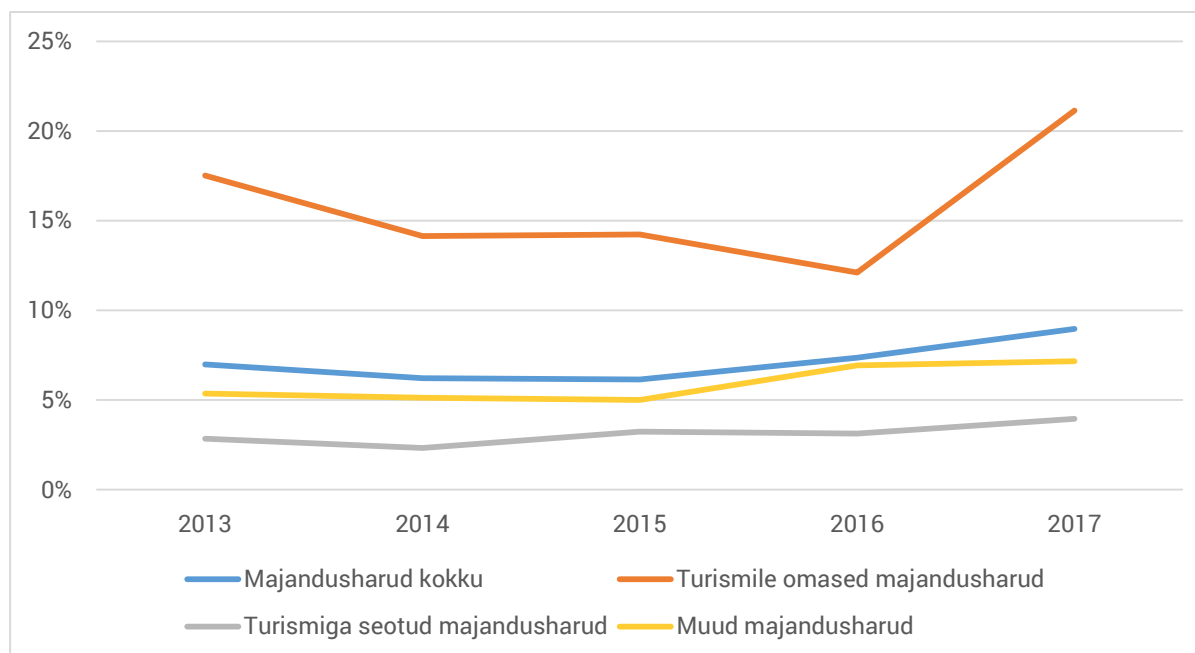
²⁴ Konfidentsiaalsusnõuete tõttu on raudteeveo tegevusala andmed esitatud koos sõitjate muu maismaaveo tegevusala andmetega.

peetakse turismivaldkonda aga suhteliselt tööjõuintensiivsemaks, mistõttu sealne tootlikkus on madalam kui majanduses tervikuna²⁵

Joonis 32. Lisandväärtus hõivatu kohta EKOMARI alusel, eurodes, 2013 – 2017

Joonis 33. Müügitulu rentaablus EKOMARI alusel (%), 2013 – 2017

²⁵ OECD Tourism Trends and Policies 2018. (2018). OECD. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/tour-2018-en>

Ka kasumlikkus on turismile omastes majandusharudes olnud kõrgem kui teistes harudes (joonis 33). Turismile omastes majandusharudes oli rentaablus kõrgeim elamukinnisvara rendileandmise tegevusalal. Viimane on koos veetranspordiga olulisim panustaja rentaabluse kasvu 2017. aastal. Kuigi antud juhul hinnatud majandusnäitajad - tootlikkus ja kasumlikkus - on turismile omastes majandusharudes tervikuna keskmisest kõrgemad, on erinevused tegevusalade vahel üsna suured ning ka aastate lõikes on esinenud järsud kõikumised.

Kuidas mõjutab majandust 10000 Tallinna välisküllastaja lisandumine või nende arvu vähenemine?

Mobiilpositsioneerimise andmetel tegid välisküllastajad 2014. aastal Eestisse veidi enam kui 5,8 miljonit külastust. Tuginedes Tallinna turismitrendide 2014. aasta ülevaatele²⁶ külastas Tallinna ligi 70% kõikidest Eesti välisküllastajatest. Seega, 10000 välisküllastust moodustas 2014. aastal 0,25% kõigist Tallinna välisküllastustest. Võttes arvesse analüüsis leitud, mõjutab 10000 välisküllastuse lisandumine või nende vähenemine (2014. aasta tingimustes) lisandväärtust ligikaudu 1-1,1 miljoni euro võrra (kaudseid mõjusid arvestades 1,3 miljoni euro võrra), ametikohtade arvu turismiga seonduvates majandusharudes 29-30 võrra ning Tallinna ettevõtetes töötavate Tallinna elanike tulumaksu laekumist ligi 33000 euro võrra. 2017. aasta tingimustes on 10000 välisküllastaja mõju kulutustele 1,6-1,8 miljonit, ilma käibemaksuta 1,4-1,5 miljonit eurot. 2018. aasta tingimustes oleks nende mõju 1,6-2 miljonit, ilma käibemaksuta 1,3-1,7 miljonit eurot.

²⁶ Ülevaade Tallinna turismitrendidest 2014. Tallinna Ettevõtlusameti turismiosakond.
https://www.visittallinn.ee/static/files/032/tallinna_turism_2014_est.pdf

KOKKUVÕTE

Käesolev analüüs väliturismi mõjust Tallinna ja Eesti majandusele näitas, et:

- Tallinn on olulisim turismisihtkoht Eestis. 2018. aastal majutati Tallinnas 48% kõigist Eestis majutatutest. Võrreldes eelnevate aastatega on näitaja langenud.
- 85% Tallinnas majutatutest on välismaalased. Tallinnas majutatud välismaalaste arv moodustas kaks kolmandikku % kogu Eesti näitajast.
- Tallinnas on turismi hooajalisus mõnevõrra väiksem kui Eestis keskmiselt.
- Väliskülastajad on peamiselt pärit Soomest, aga aja jooksul on muude päritolumaade tähtsus kasvanud.
- Tallinnas majutatute peamiseks reisieesmärgiks on puhkusereis.
- Võrreldes teiste Läänemerepiirkonna pealinnadega on välituristide ööbimiste arv Tallinnas suhteliselt kõrge. Samas, kuigi teistes linnades on nende arv kasvanud, siis Tallinnas mitte.
- Kõrgema välituristide osatähtsusega Tallinna majutusasutused on pigem suuremad, seal on väiksem hooajalisus, kõrgem sissetulek öö kohta ja kõrgem puhkusereisijate osakaal.
- 2018. aastal külastas Tallinna 2,71 miljonit ühepäeva ja 1,93 miljonit mitmepäeva väliskülastajat. Tallinna väliskülastuste osatähtsus moodustas kolmveerandi kogu Eesti näitajast.
- Tallinna väliskülastajad kulutavad peamiselt erinevatele kaupadele, majutusele ja toitlustusele.
- Keskmised kulutused (Tallinna) väliskülastaja kohta on ajas vähenenud.
- 2017. aasta teisel poolaastal moodustasid peamiselt Tallinna väliskülastajate kogukulutused peaaegu kolmveerandi kogu Eesti näitajast.
- Tallinna majutusasutustes on välituristide majutamisest teenitud tulu tähtsus kogu Eesti näitajast 70%.
- Ligikaudu 90% Tallinna majutusasutuste majutusteenuste müügist saadud tulust pärineb välituristidelt.
- Tallinna väliskülastajad kulutasid 2017. aastal hinnanguliselt 705-776 miljonit eurot, neist ühepäevakülastajad 193-231 miljonit ja mitmepäevakülastajad 512-545 miljonit eurot.
- 2018. aastal kulutasid Tallinna väliskülastajad 731-906 miljonit eurot, neist ühepäevakülastajad 164-241 ja mitmepäevakülastajad 567-665 miljonit eurot.
- 2018. aastal tegutses Tallinnas 10436 turismile omases majandusharus tegutsevat ettevõtet, kus töötas 46020 hõivatut. Võrreldes varasemate aastatega on nende arv kasvanud.
- Tallinna väliturismi lisandväärtus oli 2014. aastal hinnanguliselt 418-432 miljonit eurot. Koos kaudsete mõjudega oli Tallinna väliturismi SKP väärtuseks 628-680 miljonit eurot, moodustades Tallinna SKP-st 6%.
- Turismile omastest majandusharudest on kõige olulisemateks lisandväärtuse allikateks elamukinnisvara rendileandmine, majutus, toitlustus ja veetransport.

- Tallinna väliturismi osatähtsus moodusta ligikaudu poole kogu Eesti turismi lisandväärtusest.
- Tallinna turismile omastes majandusharudes oli 2014. aastal väliturismiga seonduvate ametikohtade arv hinnanguliselt 11650-12080.
- Tallinna väliturismile omistatav müügitulu oli (EKOMARi) alusel 2014. aastal hinnanguliselt 1,07 miljardit eurot.
- Keskmise töötajakuulu Tallinnas registreeritud turismile omastes majandusharudes oli 2017. aastal ligi 16000 eurot, mida oli veidi vähem kui majandusharudes keskmiselt.
- Tallinna väliturismist tingitud hinnanguliseks tulumaksuks oli 2014. aastal arvestatud 24,4 miljonit eurot. Võttes nendest arvesse üksnes Tallinna elanikele arvestatud tulumaksu oli väärtuseks 13,3 miljonit eurot. Turismile omastest harudest olid olulisemateks tulumaksuallikateks majutus ja toitlustus.
- Väliturismile omistatava tasumisele kuuluva käibemaksu väärtuseks oli Tallinna ettevõtetes 2014. aastal 55,4 miljonit eurot.
- 2014. aasta tingimustes tähendaks 10000 väliskülastaja lisandumine lisandväärtuse kasvu 1-1,1 miljoni (kaudseid mõjusid arvestades 1,3 miljoni) euro võrra, ametikohtade arv turismiga seotud harudes kasvaks 29-30 võrra ning Tallinna ettevõtetes töötavate Tallinna elanike tulumaksu laekumine kasvaks 33000 euro võrra.
- 2017. aasta tingimustes kasvataks 10000 väliskülastaja lisandumine nende kulutusi 1,6-1,8, 2018. aasta tingimustes 1,6-2 miljoni euro võrra.

Ettevõtted Tallinna turismile omastes majandusharudes ei edene tervikuna võttes kehvasti, mõningate majandusnäitajate poolest isegi paremini kui majandusharud keskmiselt. Majanduslikus mõttes on kõige olulisemateks turismile omasteks majandusharudeks majutus, toitlustus, veetransport ja elamukinnisvara rendileandmine. Viimane neist on kõige jõudsamalt edenenud ning selles peegeldub üks olulisemaid turismimajanduse trende ehk see on seotud ka portaali aribnb.com kaudu pakutavate üüripindade populaarsuse kasvuga. Siiski võib töötajupuuduse ja tugeva palgasurve tingimustes keeruliseks minna mõnes töötajumahukas harus, näiteks toitlustuses või majutuses.

Tallinn on Eesti olulisim turismipiirkond ning turismil on oluline mõju linnale. Turismi majandusliku mõju kasvatamine saab olema aga väljakutse. Seda eelkõige seetõttu, et kuigi välisküllastuste arv on kasvanud, on konkureerivate linnade areng välisküllastajate ligimeelitamisel olnud kiirem. Probleemi süvendab asjaolu, et kulutused välisküllastaja kohta on pigem vähenenud.

Eelneva taustal ei maksa unustada, et turismi mõju on märksa laiem ning kõigile kaasnevatele positiivsetele efektidele on äärmiselt keeruline konkreetset rahalist väärtust külge riputada. Turismil on suuresti ka sümboolne väärtus. Eelkõige just väliturism on seotud piirkonna mainega, turismi võib pidada omamoodi visiitkaardiks. Näiteks võidakse positiivset (turismi)kuvandit võrdsustada meeldiva elukeskkonnaga, mis aitab ligi meelitada uusi elanikke. Samuti soodustab väliturismi areng ühendust välisriikidega, mis omakorda tõmbab ligi ettevõtteid, kes aitavad luua täiendavat väärtust.

LISAD

Lisa 1. Statistikatöö „Turismi satelliitkonto“

Statistikatöö Turismi satelliitkonto eesmärgiks on hinnata turismimajanduse otsest ja kaudset mõju Eesti majandusele.

Statistikatöös kasutatud mõisted:

Ametikoht – kirjalik või suusõnaline kokkulepe isiku ja residendist institutsionaalse üksuse vahel töö tegemiseks vastava tasu eest kindlal perioodil või kuni edasise korralduseni. Ametikoht hõlmab ka ühe ja sama isiku teist, kolmandat jne ametikohta. Turismi satelliitarvepidamise raames on eeldus tehtava töö otsene seos külastajate teenindamisega.

Kulutused turismile – külastajate reisi kestel ja sihtkohas tehtud kogukulutused.

Külastaja – isik, kes reisib välja tavakeskkonnast kuni 12 järjestikuseks kuuks ja kelle reisi peaeesmärk ei ole tasustatav tegevus sihtkohas.

Mitteresident – kõik ülejäänud isikud, kes pole hõlmatud mõistega „resident“.

Muud majandusharud – ei kuulu turismile omaste või turismiga seotud majandusharude hulka, kuid neis võib olla tooteid, mida tarbivad külastajad.

Muu toode – toode, mis ei kuulu turismitoodete hulka, kuid mida võivad tarbida külastajad.

Resident – Eestis elavad Eesti kodanikud; Eestis elavad välismaalased, kellel on alaline elamisluba või kellel on tähtajaline elamisluba vähemalt üheks aastaks; välisriigis õppivad või ravil viibivad isikud, olenemata õpingute või ravi kestusest; välisriikides viibivad, immuuniteeti ja diplomaatilisi privileege kasutavad Eesti Vabariigi diplomaadid, sõjaväelased, konsulaar- ja teiste ametlike esinduste töötajad ja nende perekonnaliikmed; laevameeskonnad, hooaja- ja piiriülesed töötajad, olenemata välisriigi territooriumil viibimise kestusest.

Riigisisene turism – turism, mis hõlmab siseturismi ja vastuvõtuturismi.

Sisekülastaja – resident, kes reisib Eesti piires, kuid viibib väljaspool tavakeskkonda.

Siseturism – residentide reisimine Eesti piires, kuid väljaspool tavakeskkonda.

Turism – reisimine väljapoole igapäevast elukeskkonda ehk tavakeskkonda ja viibimine seal kuni 12 järjestikust kuud puhkuse, äri või muul eesmärgil.

Turismiga seotud majandusharu – majandusharu, milles turismiga seotud tooted on otseselt eristatavad ning mille tooteid tarbivad külastajad.

Turismiga seotud toode – toode, mis ei kuulu turismile omaste toodete hulka, kuid hõlmab teatud osa kulutustest turismile.

Turismile omane majandusharu – majandusharu, mille tooteid tarbivad külastajad olulises matus.

Turismile omane toode – toode, mis hõlmab olulise osa kulutustest turismile.

Turismitood – turismile omane toode või turismiga seotud toode.

Vastuvõuturism – mitteresidentide reisimine Eestisse ja nende viibimine Eestis.

Väliskülastaja – isik, kes reisib välja elukohariigist ja tavakeskkonnast kuni 12 järjestikuseks kuuks ning kelle reisi peaeesmärk ei ole sihtkohas tasustatav tegevus.

Statistikatöö kitsaskohaks on selle ajakohasus: andmed avaldatakse 1440 päeva pärast aruandeaasta lõppu. Käesoleva analüüsi puhul tähendab see seda, et kõige värskemad andmed on 2014. aasta kohta.

Turismi satelliitarvepidamises jagunevad riigisisest turismikulutused mitteresidentide kulutusteks, residentide kulutusteks ja muudeks kulutusteks turismile. Turismikulutused on kirjendatud ostjahindades. Mitteresidentide turismikulutused Eestis on äri- ja erareisidel tehtud kulutused majutamisele, kohalikule transpordile, toitlustamisele, meelelahutusele, taastusravile, finants-teenustele, tarbe- ja kestva kaupadele ning muudele kaupadele ja teenustele, transpordikulutused saabumisel Eestisse ja Eestist lahkumisel, sadama- ja lennujaamatasud, kulutused viisateenustele. 2014. aastast alates on majutamisele tehtud kulutustesse lisandunud uus kululiik - mitteresidentidele kuuluva kinnisvara kaudne rent. Selle kaudu näidatakse (kaudselt arvestatud) mitteresidentidele kuuluva Eesti tinglike üksuste omandis oleva kinnisvara kasutamist enda tarbeks. Turismikulutused ei sisalda mitteresidentide ravi- ja õppekulutusi ning ülepiiri- ja hooajatöötajate kulutusi Eestis. Väliskülastajate kulutused kajastuvad pakkumise ja kasutamise tabelites teenuste ekspordis.

Turismi satelliitarvepidamises liigitatakse tooted turismi- ja mitteturismitoodeteks. Turismitood jagunevad omakorda turismile omasteks toodeteks ja turismiga seotud toodeteks. Turismi arvepidamise reeglistiku järgi hõlmavad turismile omased tooted olulise osa turismikulutustest. Turismile omased tooted on hotelliteenused, toitlustusteenused, reisijateveoteenused, reisibüroode ja reisikorraldajate teenused.

Turismi põhinäitajate arvestamiseks jagatakse majandusharud turismile omasteks, turismiga seotud ja muudeks majandusharudeks. Turismile omased majandusharud on need, mille tooteid külastajad tarbivad olulises mahu (näiteks majutus ja toitlustus, reisibüroode ja reisikorraldajate tegevus). Majandusharude liigitamine turismi ja muudeks majandusharudeks ei mõjuta turismi lisandväärtuse suurust, sest lisandväärtuses sisalduvad ka need tooted, mida külastajad tarbivad, kuid mis ei kuulu otseselt turismile omaste majandusharude toodete hulka.

Turismitood ja turismi majandusharud on klassifitseeritud vastavalt Eurostati käsiraamatule „European Implementation Manual on Tourism Satellite Accounts”.

Turismi satelliitarvepidamise eesmärk on hinnata turismimajanduse otsest ja kaudset mõju Eesti majandusele.

Turismi otsese mõju hindamiseks majandusele kasutatakse pakkumise ja kasutamise tabelite raamistikku. Nende tabelite abil ühendatakse omavahel turismi pakkumise pool

(turismi majandus-harude toodang) ja nõudluse pool (turismiga seotud kulutused), mille alusel arvutatakse põhilised turismi arvepidamise näitajad, nagu turismitoodang, turismi lisandväärtus, turismi neto-tootemaksud, turismi sisemajanduse koguprodukt (SKP) ja turismi kapitali kogumahutus põhivarasse.

Turismi osatähtsust majandusharu toodangus ja lisandväärtuses mõõdetakse majandusharu seotuse järgi turismitoodete nõudlusega. Turismikulutused toodete järgi ostjahindades viiakse üle alushindadesse (lahutatakse neto-tootemaksud, kaubanduslikud ja transpordi marginaalid ning kaupade import). Iga toote puhul arvutatakse turismi osatähtsus vastavalt turismikulutuste osatähtsusele kogupakkumises alushindades ning rakendatakse see majandusharude toodangule. Järgmisena arvutatakse turismitoodang ja turismi osatähtsus iga majandusharu kogutoodangus. Viimast kasutatakse turismi vahetarbimise ja lisandväärtuse hindamiseks vastavas majandusharus.

Turismi otsene ja kaudne mõju kokku, mis hõlmab ka muude majandusharude panust turismi-majandusse, arvestatakse sümmeetriliste sisend-väljundtabelite raamistikus. Sisend-väljundtabelite abil teisendatakse külastajate turismikulutusi ja turismi kapitali kogumahutust põhivarasse kirjeldavad nõudluse poole andmed pakkumise andmeteks. Nimelt korrutatakse külastajate turismikulutused ning turismi kapitali kogumahutus põhivarasse alushindades täiskulude koefitsientide matriksiga (näitab otsest ja kaudset kulu lõppkasutuse ühiku kohta) ning leitakse külastajate lõpptarbimise katmiseks vajalik toodangu maht. Teades toodangu mahtu, leitakse otsekulude koefitsientide abil turismiga seonduva majanduse osakaal ehk turismi osatähtsus lisandväärtuses.

Turismi tööhõive

Vastavalt ÜRO turismi satelliitarvepidamise raamistikule „TSA: Recommended methodological framework 2008“ mõistetakse turismi tööhõive all tööhõivet, mis on rangelt seotud külastajate tarbitud toodete ja teenuste tootmisega. Selle hindamise aluseks kasutatakse hõivatud ametikohtade arvu täistööaja ekvivalendina turismile omaste majandusharude lõikes. Et nendes tegevusalades on tavaliselt hõlmatud nii külastajate kui ka mittekülastajate teenindus, tuletatakse turismi tööhõive turismi osatähtsuse abil.

Turismi satelliitarvepidamise toodete klassifikaator

Toode	TTK 2008	Kirjeldus
Turismile omased tooted		
Majutusteenused		
Majutus- ja eluruumide renditeenused	55	Hotellid ja muud sarnased majutusteenused; puhkuse- ja muud lühiajalised majutusteenused; laagriplatside, vagunelamute ja haagissuvilate parkimisplatside teenused; muud majutusteenused
	682011	Eluruumide tegelik rent
Suvilate ja maakodude arvestuslik rent	682, (v.a 682011)	Suvilate ja maakodude arvestuslik rent
Mitteresidentidele kuuluva kinnisvara kaudne rent	682, (v.a 682011)	Mitteresidentidele kuuluva Eesti tinglike üksuste omandis oleva kinnisvara kaudne rent

Toitlustusteenused	56	Toitlustusteenused
Sõitjate transporditeenused		
Sõitjate raudteeveoteenused	491	Sõitjate linnadevahelise raudteeveo teenused
Muud sõitjate maismaaveoteenused	4931	Sõitjate maismaaveoteenused linnas ja linnalähiliinidel
	4932	Taksoteenused
	4939	Muud sõitjate maismaaveoteenused
Sõitjate veetransporditeenused	501	Sõitjate veoteenused merel, rannavetes ja sisevetel
Sõitjate õhutransporditeenused	511	Sõitjate õhutransporditeenused
Veonduse abistavad teenused	5221	Maismaaveo abistavad teenused
	5222	Veetranspordi abistavad teenused
	5223	Õhutranspordi abistavad teenused
Transpordivahendite rentimisteenused	771	Mootorsõidukite rendi- ja kasutusrenditeenused
Mootorsõidukite hooldus- ja remonditeenused	452	Mootorsõidukite hooldus- ja remonditeenused
Reisibüroode ja reisikorraldajate teenused	791	Reisikorraldajate teenused, turismiinfoteenused, giiditeenused
	799	Reisipakettide broneerimise teenused ja muud reisibüroode teenused
Kultuuriteenused		
Meelahutusteenused	90	Loome-, kunsti- ja meelelahutusteenused
	92	Hasartmängude ja kihlvedude korraldamise teenused
Muuseumi- ja muud kultuuriteenused	91	Raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste teenused
Sporditeenused	93	Sporditeenused ja lõbustus- ning vabaajateenused
Mujal liigitamata turismiteenused		
Finants- ja kindlustusteenused	641	Finantsvahendusteenused, v.a kindlustus ja pensionifondid
	651	Reisikindlustus
Muud turismiteenused	772	Tarbeesemete- ja kodumasinade rendi- ja kasutusrenditeenused
	84	Viisateenused
	9604	Füüsilise heaoluga seotud teenused
Turismiga seotud tooted		
	467112	Mootoribensiini hulgimüügiteenused
	470081	Mootorikütuse jaemüügiteenused
	49311	Sõitjate veoteenused trammide ja trollibussidega
	494	Kaubaveoteenused maanteel
	74	Fototeenused ja muud kutse-, teadus- ja tehnikaalased teenused
	855	Sõiduõppeteenused ja muud haridusteenused
Muud tooted	01–47 (v.a 467112 ja 470081), 492, 495, 502–504, 512, 521, 5224, 5229, 53, 58–63, 66, 68 (v.a 682011 ja 682), 69–73, 773, 774, 78, 80–82, 851–854, 856, 94–96 (v.a 9604), 97–99	

Lisa 2. Statistikatöö „Majutustegevus“

Statistikatöö „Majutustegevus“ eesmärk on anda teavet majutusettevõtetes majutatud turistide kohta ning muutustest turismi pakkumise poolel. Euroopa Liidu (EL) õigusaktidega kehtestatud majutusettevõtete uuringut tehakse ELi riikides ühtse metoodika alusel ja see lubab võrrelda nendes riikides toimunud muutusi.

Statistikatöös kasutatud mõisted:

Majutatu – turist ehk ööbiv külastaja, kes veedab vähemalt ühe öö majutusettevõttes.

Majutusettevõtte – majandusüksus, mille kaudu osutab ettevõtja oma majandus- või kutsetegevusega majutusteenust. Majutusettevõtte põhilised liigid on järgmised: hotell, motell, külalismaja, hostel, puhkeküla ja -laager, puhkemaja, külaliskorter ning kodumajutus. Turistide majutusüksused on jaotatud kahte põhirühma: kollektiivmajutus (teenindavad turiste äriüksustena) ja eramajutus. Majutusstatistika kajastab ainult kollektiivmajutuskohdade andmeid.

Majutusteenus – regulaarse või ajutise ööbimisvõimaluse ning sellega kaasneva kauba või teenuse pakkumine ja müük.

Tuba – ühest toast või tubade rühmast koosnev üksus, mis moodustab majutusettevõttes või eluruumis asuva jagamatu väljaüüritava terviku. Toad võivad olla mõeldud ühele, kahele või mitmele inimesele olenevalt sellest, kas need on püsivalt varustatud ühe, kahe või mitme inimese majutamiseks. Olemasolevate tubade arv näitab, kui palju tube on majutusettevõttes turistide majutamiseks üldjuhul kasutusel, ega hõlma ettevõtte töötajate kasutatavaid tube. Alalise elukohana (rohkem kui ühe aasta jooksul) kasutatavaid tube ei arvestata. Vannitube ja tualettruume ei loeta tubadeks. Korter on teatud liiki tuba. See koosneb ühest või mitmest toast koos köögi, vannitoa ja tualettruumiga.

Tubade täitumus – tegelikult kasutatud ja müügisolevate tubade koguarvu suhe protsentides. Remondisolevaid jm põhjusel ajutiselt suletud tube ei arvestata.

Voodikoht – üheinimesevoodi; kaheinimesevoodit käsitatakse kahe voodikohana. Seda ühikut kasutatakse kõigi majutusettevõtete liikide mahutavuse mõõtmiseks. Lisavoodeid ei arvestata.

Voodikohtade täitumus – ööbimiste arvu ja müügisolevate voodikohtade koguarvu suhe protsentides. Remondisolevate jm põhjusel ajutiselt suletud tubade voodikohti ei arvestata.

Väliskülastaja – välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires.

Ööpäeva keskmine maksumus – ühe öö keskmine maksumus majutusettevõttes, mis sisaldab käibemaksu ja hommikusöögi maksumust, kui seda müüakse koos majutusega.

Statistilise üldkogumi (ligikaudu 1700 objekti) moodustavad vähemalt viie voodikohaga majutusettevõtted (majandusüksuste statistilisest registrist moodustatud loend tegutsevatest ettevõtetest, mille põhi- või kõrvaltegevusala on majutus).

Andmed avaldatakse 36 päeva pärast aruandekuu lõppu.

Andmed on võrreldavad teiste Euroopa Liidu riikude andmetega, sest majutusstatistikas kasutatakse ühtset metoodikat.

Puuduvate või ebausaldusväärsete andmete korral kasutatakse hinnangute imputeerimist vastavalt etteantud eeskirjadele.

Lisa 3. Aruanne „Ettevõtte kompleksne kalendriaasta aruanne EKOMAR“

Aruanne EKOMAR on peamine andmeallikas statistikatöö „Ettevõtete majandusnäitajad“ koostamisel. Antud statistikatöö eesmärk on anda teavet äriühingute majandustegevuse kohta, sh tööhõive, investeringute, varade, finantsseisukorra ning tulude-kulude-kasumi kohta. Statistikatöö andmed ei sisalda eelarveliste asutuste ega organisatsioonide, füüsilisest isikust ettevõtjate, talude ega finantsvahenduse tegevusala andmeid, sest neil on teistest ettevõtetest erinev bilansi ja kasumiaruande skeem.

Statistiliseks üksuseks on ettevõtte ning üldkogumi moodustavad ettevõtted, mis on kantud Äriregistri andmete alusel koostatud majanduslikult aktiivsete ettevõtete nimekirja ehk statistilisse profiili. Andmed on kogutud valikuuringu meetodil, kasutades stratifitseeritud lihtsat juhuslikku valikut. Üldkogum stratifitseeritakse ettevõtte tegevusala, omaniku liigi ja tööga hõivatute arvu järgi. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid. Tegevusalati jaotatakse ettevõtted Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi. Omanike liigiti hõlmab valim kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse ettevõtteid ning erasektori vähemalt 20 hõivatuga ettevõtteid. Erasektoris kuuluvate väikeste ettevõtete (1–19 hõivatut) hulgast tehakse tegevusalade ja hõivatute gruppide kaupa lihtne juhuslik valik. Ettevõtted esitavad EKOMARi aruande läbi elektroonilise andmeesituse kanali eSTAT või kogutakse vajalikud andmed majandusaasta aruandest. Majandusaasta aruande andmed võeti järk-järgult kasutusele mikroettevõtete puhul alates 2014. aastast. Alates 2016. aastast põhinevad täielikult majandusaasta aruande andmetel töötleva tööstuse, mäetööstuse, energeetika ja veevarustuse 1-9 hõivatuga ettevõtete ning ülejäänud tegevusalade 1 hõivatuga ettevõtete aruanded.

Andmed avaldatakse 360 päeva pärast aruandeaasta lõppu. Antud uuringus kasutatakse andmeid aastate 2013 – 2017 kohta. Periood on analüüsis üldiselt rakendatavast vahemikust (2011-2018) kitsam seetõttu, et aastatel 2011-2012 oli kasutusel mõnevõrra teistsugune meetodika, 2018. aasta andmed ei olnud käesoleva analüüsi valmimisel veel kasutatavad.

Konfidentsiaalsusnõuetele mittevastavuse tõttu ei ole mõnel juhul avaldatud raudteeveo tegevusala andmeid.

Kasutatud mõisted:

Müügitulu – nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, osutatud teenuste ja edasimüügi eesmärgil soetatud kaupade müügist saadud või saadaolev tulu, mis ei hõlma käibemaksu ega aktsiise. Müügitulu võrdub saadud või saadaoleva tasuga ja seda arvestatakse tekkepõhiselt. Müügi momendiks loetakse omandiõiguse ostjale üleminekut.

Müügitulusse arvestatakse ka taara ja pakkematerjali maksumus, samuti komisjoni- ja agendilepingute teenustasud (komisjonitasud).

Müügitulu ei sisalda

- põhivarade müügitulu;

- muud äritulud (põhivarade likvideerimistulu, trahvi- ja viivisetulu, kasum ostjate ja tarnijate valuutakursi muutustest ja aegunud kreditoorsetest võlgnevustest, aruandeperioodil selgunud eelmiste aastate tulu, saadud annetused jms);

- finantstulud;

- riigi- ja kohalikust eelarvest või Euroopa Liidu institutsioonidelt saadud dotatsioone (tegevuskulude sihtfinantseerimine);

- käibemaksukohustuslasel käibemaksu;

- tootjaettevõttel ja aktsiisilaopidajal aktsiise;

- teiste nimel sissenõutud summasid (komisjoni- ja agendilepingud).

Tööga hõivatud isikute arv – kõik ettevõttes töötavad isikud olenemata nende töönädala pikkusest. Tööga hõivatud isikute arvu mõõdetakse aastakeskmisena.

Tööga hõivatud isikute hulka kuuluvad:

- ettevõttes töötavad omanikud ja nende tasuta töötavad pereliikmed;

- täis- või osatööajaga töötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;

- isikud, kes töötavad väljaspool ettevõtet (turustuspõhised jt), kuid kuuluvad ettevõtte töötajate koosseisu ja on töö eest tasu saajate nimekirjas;

- ajutiselt töölt puuduvad isikud (haiguslehel, tasulisel puhkusel või õppepuhkusel olijad, streikijad jt);

- hooajatöötajad, praktikandid (õpipoisid) ja kodustöötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;

- töövõtulepinguga töötavad isikud.

Tasuta töötavad pereliikmed on need isikud, kes elavad koos ettevõtte omanikuga ja töötavad ettevõttes regulaarselt, kuid kellega ei ole sõlmitud töölepingut ja kes ei saa tehtud töö eest tasu. Sellesse kategooriasse kuuluvad ainult need, kes ei ole mõnes teises ettevõttes põhikohaga töö eest tasu saajate nimekirjas.

Tööga hõivatud isikute hulka ei arvata teiste ettevõtete töötajaid, kes tegutsevad kõnesolevas ettevõttes, täites selle tellimusi, samuti pikka aega töölt puuduvaid isikuid (lapsehoolduspuhkusel või ajateenistuses viibijad jt).

Tööjõukulud – palk ning sellelt arvestatud sotsiaalmaks ja tööandja töötuskindlustusmaks.

Lisandväärtuse arvutamise valem: müügitulu + muud äritulud (v.a kasum põhivara müügist ja ümberhindlusest, tulu põhivara sihtfinantseerimisest) – kulud kokku – muud ärikulud (v.a kahjum põhivara müügist ja ümberhindlusest) + tööjõukulud + kulum + lõpetamata ja valmistoodangu varude muutus (aruandeaasta lõpu ja alguse vahe) + oma tarbeks valmistatud põhivara

Lisa 4. Välisküllastajate uuring

Välisküllastajate uuringut teostas Statistikaamet Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse tellimusel. Tegemist on valikuuring viidi läbi kõigil aastatel vahemikus 2014-2017 ning millega koguti andmeid Eestist lahkuvate vähemalt 15-aastaste välisküllastajate (mitteresidentide) käest suvisel ja sügisel perioodil. Uuringu eesmärk on saada teavet Eesti välisküllastajate struktuuri kohta, kogudes andmeid nende alalise elukoha riigi, soo, vanuse, küllastuse eesmärgi, reisiril tehtud kulutuste, reisiril küllastatud kohtade, majutuse jms kohta.

Välisküllastajate uuring pakub olulist täiendust regulaarsele majutusstatistikale, andes lisateavet reisi eesmärkide, välisküllastajate käitumise ja eelistuste kohta, samuti ka nende välisküllastajate kohta, kes Eestis ei ööbi või ööbivad mujal kui majutusettevõtetes.

2014. aastal oli suveperioodiks 01.08-11.09 ja sügisperioodiks 17.11-14.12. Tallinnas asuvateks küsitluskohtadeks olid AS Tallinna Sadama Vanasadama A-, B- ja D-terminal, Tallinna Lennujaam ja Tallinna bussijaam.

2015. aastal oli suveperioodiks 01.07-11.08 ja sügisperioodiks 16.11-13.12. Tallinnas asuvateks küsitluskohtadeks olid AS Tallinna Sadama Vanasadama A-, B- ja D-terminal, Tallinna Lennujaam, Tallinna rongijaam ja Tallinna bussijaam.

2016. aastal oli suveperioodiks 01.07-11.08 ja sügisperioodiks 14.11-11.12. Tallinnas asuvateks küsitluskohtadeks olid AS Tallinna Sadama Vanasadama A-, B- ja D-terminal, Tallinna Lennujaam, Tallinna rongijaam ja Tallinna bussijaam.

2017. aastal oli suveperioodiks 17.07-13.08 ja sügisperioodiks 01.11-17.12. Tallinnas asuvateks küsitluskohtadeks olid AS Tallinna Sadama Vanasadama A-, B- ja D-terminal, Tallinna Lennujaam, Tallinna rongijaam ja Tallinna bussijaam.

2017. aastal küsitleti kokku 9541 välisküllastajat, neist 39% suvel ja 61% sügisel.

Valimi koostamisel on lähtutud sellest, et eri nädalapäevad ja kellaajad oleksid kaetud.

Küsitletava väljaajamise meetoodika sõltus küsitluskohast – kasutati loendamist ja küsitletava määramist loendamissammu alusel, kõikset küsitlemist välismaa numbrimärgiga autodes reisirijate hulgas või valikut, kus küsitaja pöördub piiriületuskohas enda valitud inimese poole. Enamasti küsitleti intervjuu vormis.

Kuna välisküllastajate uuring oli valikuuring, arvutati küsitlustulemuste laiendamiseks välisküllastajate üldkogumile igale vastajale kaalud. Olemasolul kasutati väliseid andmeallikaid, kui neid ei olnud, tuginedi loendusandmetele. Näiteks 2014. aasta uuringus kasutati Tallinna küsitluspunktides välise andmeallikatena Tallinna sadama laevareisirijate arvu, Tallinna lennujaama lennureisirijate arvu, Tallinnast lähtuvate rahvusvaheliste rongide sõiduplaani ja andmeid sõitjate kohta, Tallinna bussijaama rahvusvaheliste bussiliinide sõiduplaani.

Lisa 5. Tallinna välisküllastajate uuring²⁷

Tallinna välisküllastajate uuring on viidud läbi Kantar Emori poolt Tallinna Ettevõtlusameti turismiosakonna tellimusel. Ühtset metoodikat kasutatakse alates 2002. aastast, konkreetset analüüsis aga vaadeldakse 2014. ja 2018. aastat. Uuringu eesmärk on koguda teavet Tallinna välisküllastajate, nende reisi eesmärgi, hinnangute ja reisi raames tehtavate kulutuste kohta.

Uuringu üldkogumi moodustavad kõik vastava aasta Tallinna välisküllastajad. 2014. aasta uuringu käigus küsitleti kokku 1727 välisküllastajat, sh 1569 välisküllastajat, 158 kruiisireisijat. 2018. aasta uuringu käigus küsitleti kokku 1611 välisküllastajat, sh 150 kruiisireisijat.

Valimijaotuse koostamisel võeti aluseks Tallinna majutusettevõtetes peatunud välisküllastajate eelneva aasta statistika. Vastajad jaotati:

- aasta lõikes kuude järgi, arvestades küllastajate hooajalisi erinevusi (st et küsitlemine toimub kõikidel kuudel aastas, kuu erinevatel nädalatel ning kõikidel nädalapäevadel);
- küsitluskohtade vahel, arvestatakse peamisi saabumisviise elukohariikide lõikes. Peamisteks küsitluskohtadeks on Tallinna lennujaam, Tallinna sadam, Tallinna bussijaam ja raudteejaam ning Narva piiripunkt.

Uuringu valim on koostatud kvootvaliku meetodil. Kvootidena on paika pandud vastaja päritolumaa, intervjuu tegemise koht (ehk vastaja Tallinnast lahkumise "värav") ning kruiisireisijate osakaal.

2014. aasta uuring viidi läbi personaalsete intervjuudena PAPI meetodil (Paper and Pencil Interviewing). Ühe intervjuu keskmine pikkus oli 20 minutit. Intervjuu tegemisel kasutati vajadusel vastuste kaarte. 2014. aastal ja 2015. aasta jaanuaris olid küsitlusperioodid järgnevad: 24. jaanuar – 30. jaanuar, 17. veebruar – 25. veebruar, 08. märts – 15. märts, 09. aprill – 16. aprill, 15. mai – 22. mai, 10. juuni – 18. juuni, 6. juuli – 15. juuli, 25. august – 31. august, 16. september – 23. september, 22. oktoober – 29. oktoober, 21. november – 28. november, 11. detsember – 20. detsember, 5. jaanuar – 8. jaanuar 2015. Kruiisireisijate intervjuueringimine toimus mai-, juuni-, juuli- ja augustikuu küsitlusperioodidel.

2018. aasta uuring viidi läbi tahvelarvuti teel juhitud personaalintervjuude meetodil TAPI (Tablet Assisted Personal Interviewing). 2018. aastal olid küsitlusperioodid järgnevad: 19. jaanuar – 25. jaanuar, 19. veebruar – 27. veebruar, 10. märts – 17. märts, 11. aprill – 18. aprill, 17. mai – 24. mai, 12. juuni – 19. juuni, 8. juuli – 17. juuli, 23. august – 30. august, 18. september – 25. september, 17. oktoober – 24. oktoober, 23. november – 30. november, 10.

²⁷ Tuginetud on Tallinna välisküllastajate uuring 2014. ja 2018. aasta koondaruannetele, mis on leitavad vastavalt siit:

https://www.visittallinn.ee/static/files/080/tallinna_valiskulastajate_uuring_2014_koondaruanne_korrigeeritud.pdf ja https://www.visittallinn.ee/static/files/093/tallinna_valiskulastajate_uuring_koondaruanne_2018_270319_we_b0415.pdf siit:

detsember – 17. detsember. Kruiisireisijate intervjuerimine toimus mai-, juuni-, juuli-, augusti- ja septembrikuu küsitlusperioodidel.

Andmete kaalumisel on tuginetud lisas 2 kirjeldatud majutusstatistikaga leitud ööbimiste arvu Tallinna majutuskohades.